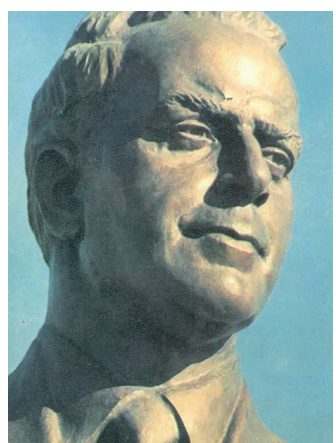

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

İ. Əliyev

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ildən aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

23 noyabr
2024-cü il,
şənbə
№ 215 (6801)
Qiyməti
60 qəpik

**İlham Əliyev: Konstruktiv sülh gündəliyini təşviq edən Azərbaycan
milli maraqlara uyğun və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə
əsaslanan səmərəli fəaliyyət həyata keçirir**

→ Bax sah. 2

**YAP Sədrinin müavini Tahir Budaqov ICAPP-ın 12-ci Baş Assambleyasında
Azərbaycan Prezidentinin tədbir iştirakçılarına ünvanladığı məktubu oxuyub**

→ Bax sah. 3

**12 gün arxada qaldı -
hələ də vaxtımız var...**

COP29-dan gözləntilər

Saziş imzalanırsa da...

Bu gün biz Qərbi və Şərqi Zəngəzur ifadələrini işlətmək məcburiyyətindəyik. Qərbi Zəngəzur dediyimiz ərazi indiki Ermənistanda yerləşir. Şərqi Zəngəzur isə 2020-ci ildə baş verən və Azərbaycanın şanlı Zəfəri ilə başa çatan 44 günlük müharibədə Ermənistanın işğalından azad olunub. İndiki Ermənistan ərazisindən keçməklə Azərbaycanın Qərb hissəsi ilə blokada şəraitində olan Naxçıvanı birləşdirəcək Zəngəzur dəhlizinin yaradılması postmüharibə dövründə iki ölkə arasında başlayan sülh yaratma prosesinin mühüm komponentlərindən biri qismində çıxış edir. Hələlik dəhlizin yaradılması rəsmi İrəvanın əl atdığı əsassız manipulyasiyalara görə ləngisə də, Azərbaycan üçtərəfli Bəyanatda nəzərdə tutulan Zəngəzur dəhlizinin açılmasına ısrarlı mövqə sərgiləyir və buna mütləq nail olacağına əminliyini bildirir.

Ermənistanın tarixi Zəngəzur bölgəsi ilə bağlı pozucu mövqə tutması yeni mövzu deyil. Ermənilər tarixin müxtəlif dövrlərində Azərbaycanın özəli əraziləri olan bu coğrafiyanı əsassız olaraq mübahisələndiriblər...

→ Bax sah. 5

“Cırtıdan” ölkənin böyük iddiaları

Azərbaycanda COP29-un keçirilməsi fonunda müəyyən xarici dairələr ölkəmizə qarşı qərəzli kampaniyaları gücləndirməyə çalışırlar. Erməni diasporunun və lobbisinin təsirində olan həmin dairələr BMT-nin ən mötəbər tədbiri olan COP29-un ölkəmizdə keçirilməsini həzm edə bilmir. Digər tərəfdən, COP29 ərəfəsində və onun keçirildiyi günlərdə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqəti Azərbaycandadır. Bu səbəbdən uğurlarımızdan məyus olan xarici qüvvələr dünyada Azərbaycan haqqında mənfi rəy formalaşdırmağa cəhd göstərirlər.

Həmin şəbəkənin bir qolu da Lüksemburq parlamentidir. Belə ki, Lüksemburq Deputatlar Palatası noyabrın 20-də Azərbaycanla bağlı qərəzli qətnamə qəbul edib. Həmin “sənəddə” Lüksemburqun deputatları gəy ölkəmizdə siyasi məhbusların olduğunu, vətəndaş cəmiyyətinə təzyiqlər göstərildiyini iddia edir. “Cırtıdan” ölkənin deputatları hətta xalqımıza qarşı hərbi cinayətlər törətmiş erməni...

→ Bax sah. 4

47 milyard manatdan çox icmal büdcə

Milli Məclisin müvafiq komitəsində “Büdcə sistemi haqqında” qanunun parametrlərinə əsasən, 2025-ci ilin Büdcə zərfinin icmal büdcəsinin tərkibinə daxil olan digər sənədlərin və büdcə-dənəkar fondların layihələri müzakirə edilir. Həmin layihələrin ilkin ssenariləri növbəti ildə sosial-iqtisadi göstəricilərin nikbin dinamika vəd etdiyini şərtləndirir. İlk növbədə qeyd edək ki, gələn ilin icmal büdcəsinin xərclərinin yuxarı həddinin məbləği 47 milyard 589 milyon manat müəyyən edilib. Bu, 2024-cü ilin büdcə göstəricisi ilə müqayisədə 2 milyard manata yaxın çoxdur.

İcmal büdcənin tərkib hissəsi kimi ən mühüm maliyyə sənədi Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gəlir və xərclər smetasıdır. Fondun 2025-ci il büdcəsinin gəlir və xərcləri eyni həcmdə proqnozlaşdırılmaqla 7 milyard 676,4 milyon manat nəzərdə tutulub ki, bu da 2024-cü ildə müqayisədə 726,5 milyon manat və ya 10,5 faiz çoxdur. Fondun maliyyə...

→ Bax sah. 4

Parisin COP düşmənciliyi...

Fransanın Ermənistana havadarlıq etmək naminə Azərbaycana qarşı düşmən münasibət bəsləməsi anlaşılan deyil. Paris ədalətsiz və qərəzli formada Azərbaycana “təzyiq” göstərmək üçün bütün rıçaqlarını işə salıb - təbii ki, heç bir işə yaramayan bu addımlar nəticədə Fransanın imicinə zərbə vurur.

Xüsusilə, 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra addımbaşı Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyası təşkil etmək. “beynəlxalq təzyiq” formalaşdırmaq, hətta ölkəmizə qarşı bəzi “sanksiyalar” yönəltmək kimi “arzular”a düşən Makron hakimiyyəti Milli Assambleyanın və Senatın əli ilə qərəzli “qətnamələr” belə qəbul etməyə çalışıblar. Frankofoniya təşkilatında, BMT TŞ çərçivəsində ölkəmizə qarşı aparılan kampaniyalar iflasa uğrayıb. Hər kəs dərk edir ki, Fransa Ermənistanı sevsə də, Azərbaycana qarşı nə işə etmək iqtidarında deyil - buna gücü çatmır.

Məsələyə xronoloji ardıcılıqla nəzər saldıqda bir həqiqət üzə...

→ Bax sah. 5

Müharibə qloballaşır...

→ Bax sah. 6

Qərbin Cənubi Qafqaz məğlubiyyəti...

→ Bax sah. 7

Prezident İlham Əliyev İsrailin nəqliyyat və yol təhlükəsizliyi nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 22-də İsrail Dövlətinin nəqliyyat və yol təhlükəsizliyi naziri Miri Reqev qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Miri Reqev İsrail Dövlətinin Prezidenti İsxak Hersoqun salamlarını dövlətimizin başçısına

çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını İsrail dövlətinin başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

Görüşdə Bakıda keçirilən COP29-un əhəmiyyəti vurğulandı, iqlim dəyişmələri ilə bağlı

məsələlərin müzakirəsi

baxımından bu tədbirin önəmli olduğu qeyd edildi.

Miri Reqev COP29-un yüksək səviyyədə təşkilinə görə təbriklərini çatdırdı.

Söhbət zamanı ikitərəfli münasibətlərə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransı 12-ci Baş Assambleyasının iştirakçılarna

Hörmətli tədbir iştirakçıları!

Sizi - Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransı (ICAPP) 12-ci Baş Assambleyasının iştirakçıların səmimi-qəlbədən salamlayırı, bu mühüm tədbirə ev sahibliyi edən Kamboca Xalq Partiyasına təşəkkürümü bildirirəm.

Asiya və Okeaniyada 350-dən çox siyasi partiyaları əhatə edən ICAPP fəaliyyət göstərdiyi 24 il ərzində özünü yüksək səviyyəli hökumət nümayəndələrinin, tanınmış ictimai-siyasi xadimlərin və təcrübəli ekspertlərin iştirakı ilə beşəriyyətə aidiyyətli, qlobal xarakterli aktual məsələlərin müzakirə olunduğu, fikir və təcrübə mübadiləsinin aparıldığı nüfuzlu və perspektivli əməkdaşlıq platforması kimi

təsdiqləmişdir. ICAPP müxtəlif siyasi partiyaları bir araya gətirməklə Asiya ölkələri və xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşma və etimad mühitinin yaradılmasına böyük töhfə verməkdədir.

ICAPP-in 12-ci Baş Assambleyası beşəriyyəti düşündürən olduqca önəmli bir məsələyə həsr olunmuşdur. “Sülh və barışqı axtarışı” mövzusu hazırkı reallıqlar, xüsusən də dünyada baş verən hərbi-siyasi kataklizmlər, silahlı münaqişələr və kəskin qarşıdurmalar fonunda xalqlar və dövlətlər qarşısında duran ən vacib məsələlərdən və strateji prioritetlərdən biridir.

Azərbaycan 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ildə birgünlük antiterror əməliyyatı nəticəsində

öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etməklə Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülh, davamlı sabitlik və etibarlı təhlükəsizlik üçün əlverişli şərait, eyni zamanda, daha geniş coğrafiyada yeni əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulması üçün mühüm imkanlar yaratmışdır. Konstruktiv sülh gündəliyini təşviq edən Azərbaycan bu istiqamətdə əhəmiyyətli təklif və təşəbbüslər irəli sürür, daim prinsipial mövqedən çıxış edərək milli maraqlara uyğun və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanan səmərəli fəaliyyət həyata keçirir.

Məlumdur ki, silahlı münaqişələr insan itkinsinə, sosial infrastrukturun dağılmasına, bir çox hallarda iqtisadi tənəzzülə və ciddi

təhlükəsizlik problemlərinə səbəb olmaqla yanaşı, ətraf mühitə də onilliklər boyu davam edən böyük zərər verir.

Bu gün ICAPP tədbirinin keçirildiyi bir vaxtda Azərbaycan BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) uğurla ev sahibliyi edir. Dünyanın bir çox ölkəsindən yüksək səviyyəli dövlət və hökumət rəsmilərinin, vətəndaş cəmiyyəti və media nümayəndələrinin, nüfuzlu ekspertlərin iştirak etdiyi COP29 çərçivəsində aparılan müzakirələrdə ifadə olunan ümumi fikir və yekdil qənaətlərdən biri də ekosistemin mühafizəsinin əsas yollarından biri kimi müharibələrin qarşısının alınması və silahlı

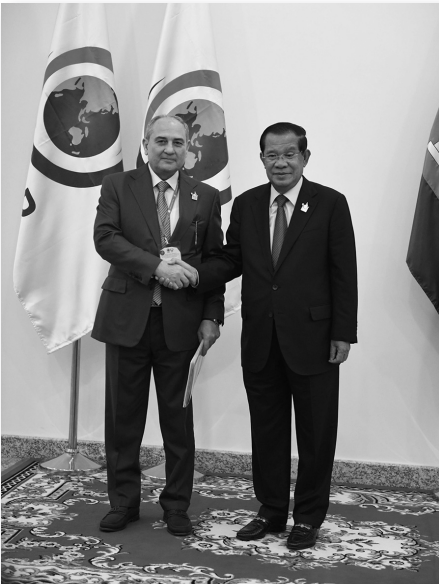
qarşıdurmaların ətraf mühitə zərər vuran nəticələrinin tezliklə aradan qaldırılması üçün sülh və barışqı tədbirlərinin gücləndirilməsindən ibarətdir.

Əminəm ki, 12-ci Baş Assambleya çərçivəsində keçiriləcək müzakirələr, eləcə də sonda qəbul ediləcək Pnomen Bəyannaməsi ortaq hədəflərimizi reallaşdırmağa mühüm töhfə verəcək və genişmiqyaslı səmərəli əməkdaşlığa yol açacaqdır.

Sizə ən xoş arzularımı çatdırı və 12-ci Baş Assambleyanın işinə uğurlar diləyirəm.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 19 noyabr 2024-cü il

YAP Sədrinin müavini ICAPP-in 12-ci Baş Assambleyasında iştirak edib

Noyabrın 22-də Kamboca Xalq Partiyasının (KXP) ev sahibliyi ilə bu ölkənin Pnomen şəhərində Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının (ICAPP) 12-ci Baş Assambleyasının açılış mərasimi olub. “Sülh və barışqı axtarışı” mövzusunda keçirilən və 28 ölkədən 49 siyasi partiyaların qatıldığı 12-ci Baş Assambleyada Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov da iştirak edib.

Əvvəlcə Kamboca Xalq Partiyasının Prezidenti, ICAPP-in 12-ci Baş Assambleyasının fəxri prezidenti Hun Sen ilə nəzakət görüşü keçirilib.

ICAPP Daimi Komitəsi sədrinin müavini, KXP Xarici Əlaqələr komissiyası sədrinin birinci müavini və Kamboca Krallığı Milli Assambleyasının Xarici İşlər, beynəlxalq əməkdaşlıq və informasiya komitəsinin sədri Suos Yara, ICAPP Daimi Komitəsinin sədri, Koreya Respublikasının keçmiş xarici işlər naziri Çunq Eu-yonq, ICAPP-in baş katibi Kvon He-seoq, ICAPP Daimi Komitəsinin həmsədri Mühəddid Hüseyn Səid, Kamboca Krallığının baş naziri, Kamboca Xalq Partiyasının vitse-prezidenti və ICAPP-in 12-ci Baş Assambleyasının Prezidenti Hun Manet açılış nitqləri ilə çıxış ediblər. Çıxışlarda dünyada artan münaqişələrə, iqlim dəyişikliklərinə, sosial-iqtisadi ədalətsizliklərə və geosiyasi təhdidlərə qarşı mübarizədə siyasi partiyaların rolu və əməkdaşlığının əhəmiyyətindən bəhs olunub.

Ev sahibinin xüsusi qonaqlarının təbrik çıxışlarından öncə YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tədbir iştirakçılarına ünvanladığı müraciəti oxuyub.

Bundan sonra xüsusi qonaqlar qismində Laos Xalq Demokratik Respublikasının vitse-prezidenti xanım Pani Yatoutou, Vyetnam Sosialist Respublikasının Milli Assambleyasının Prezidenti cənab Tran Tan Man, Mərkəzi Demokratlar İnternasionalı (CDI) Prezidenti, Kolumbiyanın sabiq prezidenti cənab Andres Pastrana Aranqo, Türkiyə Respublikasının Ədalət və İnkişaf Partiyası Sədrinin müavini cənab Zəfər Sırakaya çıxış ediblər.

Açılış mərasimi Kamboca Xalq Partiyasının sədri, Baş Assambleyanın fəxri prezidenti cənab Hun Senin xüsusi müraciəti ilə yekunlaşıb.

Daha sonra birinci plenar sessiyada çıxış edən Tahir Budaqov Yeni Azərbaycan Partiyası adından tədbir iştirakçılarına salamlayıb, Kamboca Xalq Partiyasının ev sahibliyi ilə keçirilən Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının 12-ci Baş Assambleyasının işinə uğurlar arzulayıb.

YAP Sədrinin müavini qeyd edib ki, “Sülh və barışqı axtarışı” mövzusunda təşkil olunan plenar sessiya növbəti burada təmsil olunan üzv ölkələr, eləcə də beşəriyyət üçün olduqca aktual və tələyüklü bir məsələyə həsr olunmuşdur: “Müasir dövrdə dünyada olduqca mürəkkəb proseslər və

sürətli dəyişikliklər baş verir. Böhran və qarşıdurmalarla müşayiət olunan siyasi kataklizmlər bir çox ölkələri əhatə etməkdədir. Yeni çağırışlarla qarşı-qarşıya olduğumuz belə bir mürəkkəb şəraitdə sülh və barışqı axtarışı mütləq zərurətə çevrilmişdir. Daim sülh, sabitlik və qarşılıqlı anlaşma tərəfdarı olan, ölkələrin milli maraqlarına hörmətlə yanaşmaq prinsipini dəstəkləyən Azərbaycan öz daxili və xarici siyasətində bu dəyərlərə sadıqliyini nümayiş etdirir”.

Tahir Budaqov vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycanda müxtəlif xalqların nümayəndələri sülh, əmin-amanlıq və mehribanlıq şəraitində yaşayırlar. Onun sözlərinə görə, tolerantlıq ənənəsini və multikultural dəyərləri qoruyub yaşadan Azərbaycan zəngin tarixi irsi əsasında sivilizasiyalar arasında dialoqun inkişafını təşviq edir: “Azərbaycan Avrasiyanın mühüm geostrateji bölgəsində olan Cənubi Qafqazın lider ölkəsi kimi regional sabitlik və əməkdaşlığa da olduqca mühüm töhfələr verir. 2020-ci ildə İkinci Qarabağ müharibəsi və 2023-cü ildə bir günlük antiterror əməliyyatı nəticəsində işğal faktına son qoyaraq öz ərazi bütövlüyü və suverenliyini təmin edən Azərbaycan bölgədə sülh və etimad quruculuğunu daim diqqət mərkəzində saxlayaraq yeni işbirliyi platforması və etibarlı təhlükəsizlik mühitinin təşəkkülü üçün önəmli təşəbbüslərlə çıxış edir”.

YAP Sədrinin müavini diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycanın yaratdığı reallıqlar əsasında Cənubi Qafqazda sülh gündəliyi müəyyənləşib: “Azərbaycan ki Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanması, o

cümlədən sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası, kommunikasiyaların bərpası bu gündəliyin mühüm tərkib hissəsi kimi beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətindədir. Azərbaycan sülhyaratma prosesi çərçivəsində siyasi iradə nümayiş etdirərək hüquq normalarına əsaslanan beş baza prinsipi əsasında müvafiq təkliflərini verib və Ermənistandan da eyni konstruktiv yanaşmanı gözləyir”.

Sülh və barışqının Avropa ilə Asiyanın qovşağında - Cənubi Qafqazda yeni nizam və geosiyasi konfigurasiyanın formalaşması baxımından olduqca əhəmiyyətli olduğunu bildiren Tahir Budaqov bunun həm bölgə xalqları və dövlətləri, həm də yeni reallıqlar fonunda tərəfdaşlıqda maraqlı olan ölkələr üçün tarixi şans və strateji fürsət olmaqla bərabər, rifah, inkişaf və parlaq perspektivlər vəd etdiyini diqqətə çatdırıb. YAP Sədrinin müavini qeyd edib ki, sülh və barışqı üçün birgə müzakirələrə və dialoqa ehtiyac duyulduğu indiki şəraitdə siyasi partiyaların da üzünə böyük məsuliyyət və önəmli vəzifələr düşür.

“Asiyanın 350-dən artıq siyasi partiyasını öz sıralarında birləşdirən ICAPP bu kontekstdə faydalı fikir və təcrübə mübadiləsi üçün olduqca əhəmiyyətli platformadır. Nəzərə çatdırmaq istəyirəm ki, hazırda 700 mindən artıq üzvü olan hakimi Yeni Azərbaycan Partiyası partiyalararası əlaqələrin inkişafını daim diqqət mərkəzində saxlamaqla dost ölkələrin siyasi partiyaları ilə işbirliyinin genişləndirilməsi, o cümlədən sülh və barışığa xidmət edən ideyaların təşviqi üçün məqsədyönlü fəaliyyət göstərir. Ümidvaram ki, bu mötəbər tədbir çərçivəsində aparılan müzakirələr, səsləndirilən ideyalar beşəri əhəmiyyətli, qlobal xarakterli ortaq hədəflərin gerçəkləşdirilməsi baxımından səmərəli olacaq və bütövlükdə 12-ci Baş Assambleya məhsuldar nəticələrlə yadda qalacaqdır”, - deyərək Tahir Budaqov əlavə edib.

Sonra ICAPP-in 12-ci Baş Assambleyası işini ikinci və üçüncü plenar sessiyalarla davam etdirib.

Həmin gün Asiya, Afrika, Latin Amerikası və Karib dənizi, həmçinin Avropa siyasi partiyaları arasında “Siyasi partiyaların sülh və barışqı qurulmasında rolu” mövzusunda dəyirmi masa da keçirilib. Dəyirmi masada irqçilik, ksenofobiya, dini və mədəni dözümsüzlüyün rədd edilməsi və mədəniyyətlərarası dialoqun təşviqi məsələləri müzakirə olunub.

12-ci Baş Assambleya çərçivəsində ICAPP ilə Tolerantlıq və Sülh naminə Beynəlxalq Parlament və ASEAN Parlamentlərarası Assambleyası arasında anlaşma memorandumları imzalanıb.

Günün sonunda iştirakçılar Kamboca Xalq Partiyasının Prezidenti və ICAPP-in 12-ci Baş Assambleyasının fəxri prezidenti Hun Sen adından verilən rəsmi ziyafətə qatılıblar.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatına

Sizə, İdarə Heyətinin üzvlərinə və Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün üzvlərinə partiyanın yaradılmasının 32-ci ildönümü münasibətilə Laos Xalq İnqilab Partiyası adından və şəxsən öz adımdan ən xoş arzularımı çatdırıram.

Laos Xalq İnqilab Partiyası Yeni Azərbaycan Partiyasının Azərbaycan, regionda və dünyada sabitlik və inkişafın təmin edilməsi yönündə göstərdiyi səylərdən xəbərdardır. Biz ortaq dəyərlərimizi, partiyalarımız və xalqlarımız arasında dostluq və əməkdaşlıq bağlarının möhkəmləndirilməsinə sadıqlığımızı yüksək qiymətləndiririk.

Bu önəmli gün münasibətilə Sizə, partiyanızın rəhbərliyinə və bütün üzvlərinə cəsarətli-

ğı, böyük uğurlar arzulayıram. Laos Xalq İnqilabı Partiyası ilə Yeni Azərbaycan Partiyası arasında dostluq əlaqələri hər iki partiyanın, hər iki dövlətin, Laos və Azərbaycan xalqlarının inkişafı və rifahına xidmət edən sülh, dostluq və əməkdaşlıq naminə daim inkişaf etsin. Hörmətlə,

Bountonq Çitmani
Laos Xalq İnqilab Partiyası
Siyasi Bürosunun
üzvü, Mərkəzi Komitə Katibliyinin daimi
katibi, Laos Xalq Demokratik
Respublikasının
vitse-prezidenti

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatına

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 32-ci ildönümü münasibətilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, YAP-ın Sədri cənab İlham Əliyevin şəxsində partiyanın bütün üzvlərinə və qardaş Azərbaycan xalqına səmimi təbriklərimi çatdırıram.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu Yeni Azərbaycan Partiyası yarandığı vaxtdan bugünədək Azərbaycanın qabaqcıl siyasi partiyası olmuş, iqtisadiyyatın inkişafı, milli birliyin təmin olunması və beynəlxalq aləmdə güc əldə edilməsində önəmli rol oynamış və böyük uğurlara imza atmışdır.

Xüsusilə neft və təbii qaz mənbələrinin doğru bir şəkildə istifadə edilməsi, beynəlxalq investisiyalar və ölkənin infrastrukturunun gücləndirilməsi vüsət almışdır. YAP-ın idarəçiliyi dövründə Azərbaycan tor-

paqlarını işğaldan azad etmiş, regionun parlayan ulduzu və bütün Türk dünyası üçün bir ilham qaynağı olmuşdur.

Bu ələmətdar gündə Yeni Azərbaycan Partiyasının uğurlarının davamını diləyir, Azərbaycanın daha parlaq bir gələcəyə doğru irəliləməsinə töhfələrinizin artaraq davam etməsinə arzulayıram.

Dəyərli partiya üzvlərinə və qardaş Azərbaycan xalqına sülh, əmin-amanlıq və rifah dolu bir gələcək diləyir, ən səmimi salamlarımı və ehtiramımı ifadə edirəm.

Samil Ayrım
AK Parti İstanbul millət vəkili,
Türkiyə-Azərbaycan Parlamentlərarası
Dostluq qrupunun rəhbəri

12 gün arxada qaldı - hələ də vaxtımız var... COP29-dan gözləntilər

BMT-nin Baş katibi Bakıda çağırış etdi

Yeri gəlmişkən, noyabrın 21-də ölkəmizə səfəri sərcivəsində mətbuat konfransı keçirən BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş keçirdiyi mətbuat konfransında deyib ki, Bakıda yeni iddialı iqlim maliyyəsi məqsədinə dair razılaşma əldə etməli-yik. Maliyyə artımının vacibliyini vurğulayan Baş katib bildirib: “Bütün tərəflərin 1,5 dərəcə ilə uyğunlaşdırılmış yeni milli planlar təqdim etmələrini təmin etmək də vacibdir. Hər bir hökumətə, eyni zamanda, emissiyaların azaldılmasını sürətləndirərək təmiz, ucuz bərpaolunan mənbələrdən və ədalətli enerji keçidindən faydalanmaq şansı vermək lazımdır”.

A.Quterreş diqqətə çatdırıb ki, maliyyə, nəzarətsiz iqlim xaosunun hamımıza vuracağı dağıntılara qarşı sərməyidir. “Keçən həftə çoxtərəfli inkişaf bankları aşağı və ortaqölürli ölkələr üçün iqlim maliyyəsi ilə bağlı əhəmiyyətli maliyyə elan etdilər. Bu maliyyə 2030-cu ilə qədər ildə 120 milyard dollara çatacaq, daha 65 milyard dollar özəl sektordən səfərbər ediləcək. Mən hər bir tərəfi addımlar atmağa, sürəti artırmağa çağırıram, vaxt azdır”, - deyər o əlavə edib.

Baş katib qeyd edib ki, indi ilkin mövqədən çıxmağın və mümkün kompromis sahələrini tanımağın vaxtıdır: “Mən COP29-da danışıqlar aparın şəxs deyiləm. Ancaq nümayəndə heyətlərini diqləmişəm. İndi ilkin mövqədən çıxmağın və mümkün kompromis sahələrini tanımağın vaxtıdır. Hələ də

vaxtımız var. Düşünürəm ki, bu mümkündür. Əminəm ki, razılaşmaya nail olunacaq. Əsas məsələ tərəflərin ilkin mövqeyinin nə olması deyil. Əsas məsələ ambisiyalı nəticələrə gətirib çıxaracaq kompromis yollarını tapmaqdır”.

Rio-de-Janeyroda G20 ölkələri liderlərinin sammitində COP29-un gündəm mövzusu olduğunu deyən A.Quterreşin sözlərinə görə, sammit zamanı G20 liderlərini öz nazirlərinə və danışıqlar aparın şəxslərə COP29-da yeni iddialı iqlim maliyyəsi məqsədini təmin etmək üçün göstəriş verməyə çağırıb. “Liderlər konkret nailiyyətin vacibliyini vurğulayıblar. Nümayəndə heyətləri və COP Sədrliyi ortaq dil tapmaq üçün çox çalışır. Lakin vaxt gedir. Razılaşma üçün niyyət hiss edirəm. Artıq uyğunlaşma sahələri açıq görünür. Əsasını maliyyə təşkil edən bütün razılaşdırılmamış məsələlərlə bağlı ambisiyalı və balanslaşdırılmış paket təqdim etmək məqsədilə son mərhələyə çatması üçün böyük təkan lazımdır. Uğursuzluq bir seçim deyil”, - deyər Baş katib vurğulayıb.

Nardar BAYRAMLI

Bakıda keçirilən COP29 bütün dünyanın diqqət mərkəzindədir. Qlobal iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə tədbirlərinə geniş müzakirələr aparılıb. Əsas məsələlərdən biri isə Bakıda iqlim maliyyələşməsi ilə bağlı razılığın əldə olunmasıdır.

Əsas məsələlərdən biri Bakıda iqlim maliyyələşməsi ilə bağlı razılığın əldə olunmasıdır

COP29-un danışıqlar qrupları iştirakçılarının Qurultayı keçirilib

Qeyd edək ki, həmin gün COP29-un danışıqlar qrupları iştirakçılarının Qurultayı keçirilib. Qurultayı COP29-un Prezidenti Muxtar Babayev açaraq nazirlərin uzun sürən məsləhətləşmələrinin və müvafiq qrupların işinin nəticəsi olan yekun sənəd layihəsinin hazırlandığını açıqlayıb.

Sonra COP29-un baş danışıqçısı Yalçın Rəfiyev sənəd layihəsini Qurultay iştirakçılarına təqdim edib. O, mətnin 25 səhifədə 10 səhifəyə endirildiyini və sözügedən sənədin bu işdə iştirak edən hər kəsin səyinin məhsulu olduğunu bildirib. Y.Rəfi-

yev, həmçinin tərəfləri xüsusilə təsirin yumşaldılması yolunda (iqlim dəyişikliyi-nin mənfi nəticələrinin azaldılması üzrə tədbirlər) maksimalist yanaşmadan imtina etməyə çağırıb.

Tədbirdə əks mövqeləri ifadə edən iştirakçılar - tənqidi yanaşmadan tutmuş dəstəyi ehtiva edən fərdi paraqraflara qədər fikirlərini bildirənlər çıxış ediblər. Sənəd layihəsi ilə bağlı rəy bildirənlər arasında demək olar ki, bütün milli nümayəndə heyətlərinin, eləcə də Avropa İttifaqının nümayəndələri də olublar.

Xüsusilə, Uqanda və Türkiyədən olan nümayəndələr Azərbaycanın Sədrliyinin gərgin işini çox yüksək qiymətləndiriblər və həmkarlarını yekun sənədi hazırlamadan Bakını tərk etməməyə çağırıblar. Pakistan, Boliviya və digər inkişaf etməkdə olan dövlətlərin nümayəndələri də bu ölkələrin ayrılmiş vəsaitlərlə çıxışının olması barədə razılığa gəlməyə çağırıblar.

COP29 çərçivəsində qeyri-hökumət təşkilatları da fəaldır

COP29 çərçivəsində qeyri-hökumət təşkilatları da çox fəaldır. Tədbirin keçirildiyi günlərdə QHT-lər bir sıra tədbirlər reallaşıdırıblar. Belə tədbirlərdən biri də Azərbaycan Milli QHT Forumunun təşəbbüsü ilə Qoşulmama Hərəkatı ölkələrinin QHT-lərinin “Cənub-Cənub əməkdaşlığı vasitəsilə iqlim fəaliyyətinin inkişafı: QHT-lərin rolu” adlı beynəlxalq konfransdır. Konfransda Qoşulmama Hərəkatına dördümlük sədrliyi dövründə Azərbaycanın mühüm global təşəbbüslərə imza atması, iqlimlə bağlı fəaliyyət də daxil olmaqla, ölkələr arasında həmrəyliyin gücləndirilməsinə əhəmiyyətli töhfə verdiyi xüsusi vurğulanıb.

Tədbirin yekununda Qoşulmama Hərəkatı ölkələrini təmsil edən QHT-lər Cənub-Cənub əməkdaşlığı vasitəsilə iqlim fəaliyyətinin inkişafında QHT-lərin roluna dair birgə bəyanat mətnini razılaşdırıb və bəyanatda qoşulmaqlı bütün COP29-da iştirak edən QHT-lər üçün açıq elan edib.

Bəyanatda, həmçinin ən yaxşı təcrübələri bölüşmək, dayanıqlı inkişafa təkan vermək üçün iqlim fəaliyyəti üzrə əməkdaşlıq şəbəkəsi kimi Azərbaycan Milli QHT Forumunun təşəbbüsünə dəstək olaraq, Qlobal Cənub QHT Platformasının yaradılmasının vaxtının çatdığı bildirilir.

COP29-da təmsil olunan vətəndaş cəmiyyəti üzvlərinə açıq olan bəyanata 137 ölkədən 1023 QHT təmsilçisi, ictimai fəal imza atıb.

Yaşıl Zonada yerləşən Milli QHT Forumu Pavilyonunda Azərbaycan Botaniklər Cəmiyyəti İctimai Birliyinin (ABCİB) həyata keçirdiyi “Azərbaycanın Xəzəryanı sahillərində karbon emissiyasını azaldan yosun biokultivatorlarının yaradılması” mövzusunda layihənin təqdimatı da QHT-lər COP29 çərçivəsində fəallığı baxımından əhəmiyyətlidir. Tədbirdə yerli və xarici alimlər də iştirak ediblər. Azərbaycanın Botanika İnstitutunun və Rusiyanın Çelyabinsk Dövlət Universitetinin alimləri tərəfindən həyata keçirilən “Azərbaycanın Xəzəryanı sahillərində karbon emissiyasını azaldan yosun biokultivatorlarının yaradılması” adlı layihəyə dair tədqiqatlar haqqında ətraflı məlumat verilib. Tədqiqatlarda qeyd olunub ki, layihə çərçivəsində Xəzər dənizində (Azərbaycan hüddurlarında) ya-

yılmış yosun növünün tədqiqi və laborator tədqiqatlarının fasiləsizliyinin təmin olunması üçün yosun kolleksiyasının yaradılması və sənaye-məişət obyektlərində, açıq ərazilərdə becərilməsi üçün karbon qazının konsentrasiyasını azaltmaq və akvakultura sahəsində yosunlardan alınan məhsulların istifadəsi texnologiyasının öyrənilməsi əsas məqsəd kimi qarşıya qoyulub.

Yaşıl zonada Bakı Dövlət Universiteti və EkoSfera Ekoloji Sosial Mərkəz İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə “Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri və universitetlər: beynəlxalq əməkdaşlıq təcrübəsi” mövzusunda keçirilən tədbirdə isə BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin yoxsulluq, bərabərsizlik, iqlim dəyişikliyi və keyfiyyətli təhsil kimi global problemləri həll etmək üçün universal bir çağırış olduğunu vurğulanıb. Qeyd edilib ki, universitetlər təhsil, tədqiqat və əməkdaşlıq yolu ilə bu məqsədlərin inkişafında mühüm rol oynayır.

COP29 çərçivəsində maraqlı tədbirlərdən biri də “İqlim davamlılığı üçün plastik tullantıların effektiv idarə edilməsi: problemlərin dərk edilməsi və imkanların axtarışı” mövzusunda keçirilən tədbirdir. Əsas məruzə ilə Qazaxıstanın ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini Mansur Oşurbayev çıxış edərək plastik tullantıların təkcə ekoloji deyil, həm də iqlim problemi olduğunu qeyd edib. Onun sözlərinə görə, plastik in istehsalı və utilizasiyası əhəmiyyətli dərəcədə istixana qazları emissiyalarına gətirib çıxarır və bununla da karbon qazını artırır.

Tədbir zamanı tullantıların idarə olunması sahəsində innovativ həllərin tətbiqi üçün sektorlararası əməkdaşlığın əhəmiyyəti vurğulanıb.

direktoru və COP29 Təşkilat Komitəsinin üzvü Natəvan Məmmədova, Azərbaycan Tekstil Assosiasiyasının İcraçı direktoru Fəridə Axundova,

“GLOBE International” şirkətinin baş direktoru Malini Mehra, BMTİP-nin Dayanıqlı Maliyyə Mərkəzinin direktoru Markos Neto Azərbaycanın iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizə sahəsindəki səylərini və COP29-un ölkəyə gətirdiyi iqtisadi, sosial və ekoloji faydaları vurğulayıblar. Bildirilib ki, bu konfrans Azərbaycanın global iqlim gündəliyindəki mövqeyini gücləndirib və Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə qatdığı üçün yeni imkanlar yaradıb.

“Azərbaycanda və dünyada keçirilən COP29-un irsi” nə vəd edir?

“Gələcəyin qurulması: Azərbaycanda və dünyada keçirilən COP29-un irsi” mövzusunda keçirilən tədbirdə isə ölkəmizin COP29-a ev sahibliyi etməsinin dayanıqlı inkişaf üzərindəki uzunmüddətli təsirləri ilə bağlı müzakirələr aparılıb. Tədbir Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatasının Dayanıqlı İnkişaf və Korporativ Təsir Komitəsinin sədr müavini Ceyhun Atayevlin moderatörlüyü ilə baş tutub. Panel müzakirəsində çıxış edənlər - Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının baş icraçı

Afrika gəncləri hansı məsələləri müzakirə edib?

məktəbə qayıdır və icmalar daha dayanıqlı həyat şəraiti qururlar. Seneqalda isə qadınlara kömək briketlərinin hazırlanması şəraitində ki, bu da meşələrin qırılmasını qarşısını alır və qadınların gəlir mənbəyini təmin edir.

Iqlim fəali qeyd edib ki, bu proqramlar Afrikanın 10 ölkəsində tətbiq edilir və 500-dən çox könüllü icmaya dəstək göstərir. “Birliklə hərəkət etsək, iqlim dəyişikliyinə qalib gələ bilirik”, - deyər o çıxışını yekunlaşdırıb.

Daha sonra tədbirdə müxtəlif ölkələrin təmsil edən gənclər “Nesillərarası həmrəylik: COP-dan sonra bizi nə gözləyir” mövzusunda da müzakirələr aparıblar.

On vacib məqamlardan biri isə COP29 çərçivəsində Ermənistanın işğalçılıq siyasətinin ifşa olunması yönündə tədbirlərin keçirilməsidir. Məsələn, Yaşıl Zonadakı Milli QHT Pavilyonunda “Azərbaycan Jurnalistlər Şəbəkəsi” İctimai Birliyinin ərəşəyə gətirdiyi “Bir ovuc dünya” adlı sənədli filmin təqdimatı olub. Ermənistanın işğal zamanı Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə törətdiyi ekosiddən bəhs edən sənədli filmin müəllifi Ayaz Mirzəyev, prodüseri isə Orxan Cabbarlıdır.

Filmin təqdimat mərasimində Azərbaycan Prezidentinin Administrasiyasının, Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin, Azərbaycan Milli QHT Forumunun İdarə Heyətinin məsul şəxsləri, həmçinin Keniyanın “SMACHS Foundation”-nın qurucusu Şarlin Ruto (Charlene Ruto) iştirak ediblər. Təqdimat mərasimindən sonra filmin ictimai müzakirəsi keçirilib. İştirakçılar ingilis dilində hazırlanmış ekran işi barəsində fikirlərini səsləndiriblər. Sənədli filmin yaxın vaxtlarda daha geniş təqdimatı keçiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı ekoloji cinayətlərindən bəhs edən layihənin donoru Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyidir.

Bundan başqa, COP29 çərçivəsində Yaşıl Zona pavilyonunda XIX-XX əsrlərdə İrəvan-

dakı Azərbaycan irsinin transformasiyası mövzusunda da tədbir keçirilib. Tədbirin əsas məruzəçisi tədqiqatçı və teleaparıcı Fıad Axundov çıxışında İrəvan xanlığının tarixi, onun strateji əhəmiyyəti və sonrakı dövrlərdə mədəni irsin dəyişdirilməsi proseslərinə dair faktları təqdim edib. O vurğulayıb ki, İrəvan xanlığı çar Rusiyası tərəfindən 1827-ci ildə - üç cəhd-dən sonra işğal olunmuş yeganə xanlıq idi. Bu işğal çar imperiyasının artilleriya qoşunlarının böyük üstünlüyü sayəsində həyata keçirildi.

Məruzədə qeyd edilib ki, işğaldan sonra çar imperiyası İrəvan xanlığının ərazisinə erməni əhalinin məqsədli şəkildə kötləvi köçürülməsinə başlayıb. Bu, bölgədə demografik tarazlığı dəyişmək və erməni əhalisinin dominantlığı təmin etmək məqsədi daşıyırdı.

O, İrəvanın məmarlıq, mədəniyyət abidələri və toponimləri baxımından Azərbaycan irsinə aid xüsusiyyətlərinin sistemli şəkildə dəyişdirildiyini sübut edən faktları təqdim edib. Bu tədbir İrəvan xanlığının Azərbaycan mədəniyyətindəki yerini və tarixi transformasiyasını geniş auditoriyaya çatdırmaq baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edib.

qüvvələr dünyada Azərbaycan haqqında mənfi rəy formalaşdırmağa cəhd göstərirlər.

Milli Məclis bəyan edib ki, Azərbaycan Lüksemburqda daxil olmaqla, bütün beynəlxalq tərəfdaşlar ilə konstruktiv dialoqa sadıqdır, lakin bu cür dialoq qarşılıqlı hörmət və beynəlxalq hüquqa riayət edilməsinə əsaslanmalıdır. Bununla əlaqədar Azərbaycan parlamentində Lüksemburq Nümayəndələr Palatasının agresiv ritorikanı kənara qoymağı, eləcə də parlament dialoqu və diplomatiyası prinsiplərinə zidd olan, etimadı və əməkdaşlıq yaradılması söylərini sarsıdan qətnamələr qəbul edilməsi praktikasından əl çəkməyi tələb edib.

butlar əsasında həyata keçirilib və bu zaman lazımi hüquqi prosedurlara əməl edilib. Qət-

ilin büdcə göstəricisi ilə müqayisədə 2 milyard manata yaxın çoxdur.

həcmi 2 milyon manat yaxud 13,3 faiz artırılaraq 17 milyon manata çatdırılacaq. Fond xərclərinin təxminən üçdə birini özünüməşğulluq tədbirlərinə yönəldəcək, özünüməşğulluq tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi xərcləri 4 milyon manat yaxud 5 faiz artırılaraq 77 milyon manat təşkil edəcək. Həmin vəsait hesabına 8 min ailədə mikro və kiçik biznesin yaradılması planlaşdırılır. 2017-ci ildən 2025-ci il daxil olmaqla özünüməşğulluq proqramı ilə əhatə olunaçaq şəxslərin sayı 100 min nəfər təşkil edəcək. Növbəti ilə peşə hazırlığı və əlavə təhsil üçün 35 milyon manatın ayrılması və 16 min nəfər işsiz və işaxtaran şəxsin peşə hazırlığına cəlb edilməsi nəzərdə tutulur, ölkədə 105 əmək yarmarkasının təşkil olunması planlaşdırılır. Növbədən peşə hazırlığı və əlavə təhsilə təhsil xərclərinin maliyyələşməsi xərcləri ümumi büdcənin 15 faizini təşkil edəcək. Ümumilikdə, İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcəsinin 55-60 faiz nisbətində hissəsi aktiv məşğulluq tədbirləri layihələri üçün nəzərdə tutulub.

adətə düsturu ünvanlı dövlət sosial yardımının məbləğinin artırılması yolu ilə həm səmərəliliyin və sosial faydalılığın yüksəlməsi, həm də ünvanlı yardıma haqqı ehtiyacı olan aztəminatlı ailələrin sayının dağıq müəyyən edilməsiə nizamlayır. Bununla da ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi üçün əsas indikator və düstür formalaşır. Beləliklə, 2025-ci ilə ehtiyac meyarının 270 manatdan 285 manata çatdırılması sayəsində ünvanlı sosial yardımın ayaqlıq məbləğinin də yüksəlməsi və əhatəsinin genişlənməsi üçün hüquqi əsaslar yaranacaq. Hazırda bir ailyəyə ödənilən ünvanlı dövlət sosial yardımın orta məbləği təxminən 480 manat təşkil edir. Bu o deməkdir ki, gələn il bu yardımı məbləği 7-8 faiz artıraqla 500 manat keçəcək.

E.C ∂ F ∂ RL

Saziş imzalanısa da...

Davam edən Zəngəzur qətliaamları Ermənilər 23 noyabr 1919-cu il tarixli razılaşmanın da şərtlərini pozublar

Bu gün biz Qərbi və Şərqi Zəngəzur ifadələrini işlətmək məcburiyyətindəyik. Qərbi Zəngəzur dediyimiz ərazi indiki Ermənistanda yerləşir. Şərqi Zəngəzur isə 2020-ci ildə baş verən və Azərbaycanın şanlı Zəfəri ilə başa çatan 44 günlük müharibədə Ermənistanın işğalından azad olunub. İndiki Ermənistan ərazisindən keçməklə Azərbaycanın Qərb hissəsi ilə blokada şəraitində olan Naxçıvanı birləşdirəcək Zəngəzur dəhlizinin yaradılması postmüharibə dövründə iki ölkə arasında başlayan sülhyaratma prosesinin mühüm komponentlərindən biri qismində çıxış edir. Hələlik dəhlizin yaradılması rəsmi İrəvanın əl atdığı əsassız manipulyasiyalara görə ləngisə də, Azərbaycan iqtidarı Boyanatda nəzərdə tutulan Zəngəzur dəhlizinin açılmasına ısrarlı mövqe sərgiləyir və buna mütləq nail olacağına əminliyini bildirir.

Ermənistanın tarixi Zəngəzur bölgəsi ilə bağlı pozucu mövqe tutması yeni mövzu deyil. Ermənilər tarixin müxtəlif dövrlərində Azərbaycanın özəli əraziləri olan bu coğrafiyanı əsassız olaraq mübahisələndiriblər və burada dəfələrlə pozuculuq əməlləri törədiblər. Vətən müharibəsindən və lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra yaranan yeni reallıqlar şəraitində gələcək hədəflərimizi müəyyənləşdirərkən tarixin səhifələrini vərəqləməyə böyük zərurət var. Tarix isə ermənilərin Zəngəzur coğrafiyası ilə bağlı nə qədər saxtakarlıqlara əl atdıqlarını ortaya qoyur.

Tarixin bu günündə imzalanan saziş

İmperialist güc mərkəzlərinin tarixi türk coğrafiyasını parçalamaq məqsədilə Azərbaycanın özəli torpaqlarına - Zəngəzura köçürülən ermənilərin burada törətdikləri bəd əməllərin nəticəsi olaraq tarixin bu günündə - 23 noyabr 1919-cu ildə Azərbaycan-Ermənistan sazişi imzalanıb. Həmin sənəd Zəngəzur qəzası ilə bağlı Ermənistan və Azərbaycan arasında imzalanmış razılaşma da adlandırılır. Saziş ABŞ nümayəndəsi Ceyms Reyin vasitəçiliyi ilə Tiflisdə imzalanıb. Sazişin imzalanması mərasimində ABŞ təmsilçisindən başqa, Ermənistan Hökumətinin başçısı Aleksandr Xatıryan, Azərbaycan Hökumətinin başçısı Nəsim bəy Yusifbəyli, Gürcüstanın xarici işlər naziri Yevgeni Geqeçoridə də iştirak ediblər. Sənəd aşağıdakı beş bənddən ibarət idi:

-Ermənistan və Azərbaycan hökumətləri baş verən toqquşmaları dayandırmadı və yenidən silah gücünə əl atmadığı öhdələri nə götürürdülər.

-Tərəflər Zəngəzura gələn yolların düzəldilməsi və açılması, bu yollarda hərəkətin təhlükəsizliyi üçün təsirli tədbirlər görülməsinə razılaşdılar.

-Tərəflər sərhədlər haqqında məsələlər də daxil olmaqla, bi-

tərəf şəxs kimi qəbul edir və onun qərarlarını məcburi yerinə yetirməyə razılaşdırırlar.

-Ermənistan və Azərbaycan hökumətləri noyabrın 26-da Bakıda keçiriləcək konfransda görüşmək üçün dərhal bərabər sayda nümayəndə təyin etməyi və dekabrın 4-də Tiflisə səfər etməyi öhdələrinə götürürlər. Bu heyət və konfransın iclaslarında iki Hökumət arasında mübahisə və ya çəkişmələrə səbəb olan bütün məsələləri müzakirə edəcək və bütün bu cür məsələləri razılaşma və ya arbitraj yolu ilə həll etmək üçün tam səlahiyyətə malik olacaqdır.

-Bu saziş imzalandığı gündən qüvvəyə minir və hər iki ölkənin hökumətlərinin parlamentləri tərəfindən ratifikasiya edildikdən sonra daimi olur.

Ermənilərin bitib tükənməyən ərazi iddiaları

Sözügedən saziş o dövrdə regionda cərəyan edən hadisələr fonunda imzalanmışdı. Həmin dövrdə bölgədə böyük maraqları olan və bu maraqları ermənilər üzərindən reallaşdırmaqlarını düşünən imperialist güc mərkəzləri Azərbaycan ərazilərində saxta Ermənistan dövlətini yaratmaq planlarını işə salmışdılar. Beləliklə, həmin ərəfədə cərəyan edən proseslərə, bəzi tarixi ştrixlərə diqqət çəkmək yerinə düşər. Xatırlayaq: 1918-ci ildə yeni yaradılmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (AXC) özünün ilk qərarlarından birində bizim tarixi şəhərimizi - İrəvanı Ermənistan faktiki olaraq hədiyyə edib. Prezident İlahəm Əliyev bunu çox doğru olaraq bağışlanmaz bir addım, xəyanət və cinayət kimi səciyyələndirib. Tarix təhrif olunmamalıdır. Baş verənləri hər kəs bilməlidir. Bəziləri AXC-nin

İrəvanın ermənilərə verilməsi ilə bağlı qərarının üstündən sükküta keçməyə çalışırlar. Ancaq yox! Bəli, AXC-nin yaradılması xalqımızın tarixi nailiyyətidir və dövlətçilik yolunda atılan çox mühüm bir addımdır. Biz bütövlükdə, AXC-nin fəaliyyətini yüksək dəyərləndiririk. Bununla belə, gələcək naminə tariximizdəki qara səhifələri də unutmamalıyıq, səhvlərimizdən nəticə çıxartmalıyıq.

Zamanında bir çoxları düşündürdülər ki, ermənilər İrəvana sahibləndikdən və tarixi Azərbaycan ərazisində öz dövlətlərini qurduqdan sonra daha dayanacaqqlar, bir daha ərazi iddialarından çıxış etməyəcəklər. Ancaq unutmamalıyıq ki, söhbət ermənilərdən - bütün düşüncələri və ruhları ilə "dənizdən-dənizə Ermənistan" mifinə uyan bir toplumdandır. Əlavə edək ki, bu toplumun iliyinə həm də "türkə nifrət" ideologiyası yeridilib, hər bir erməni körpəsinin ana laylası məhz bunu təlqin edir.

Ermənilər İrəvana sahiblənməklə kifayətlənmədilər. Onlar İrəvandan sonra indi də Naxçıvana, Zəngəzura və Qarabağın dağlıq hissəsinə iddialar ortaya qoyurdular. Azərbaycanlılar isə bu iddiaları qətiyyətlə rədd edirdilər. AXC süqut eddikdən və 1920-ci ilin sentyabrında Türkiyə və Ermənistan

arasında müharibə başa çatdıqdan sonra Naxçıvan Sovet Azərbaycanının tərkibində muxtar bölgə olaraq qaldı. Ermənilərin Qarabağın dağlıq hissəsində təcridatları isə səngimək bilmirdi. Bölgə ilə bağlı son qərar Paris Sülh Konfransında verilməli idi. 1919-cu ilin avqustunda Qarabağ ermənilərinin milli şurası Azərbaycan hakimiyyətini rəsmən tanısa da, 1920-ci ilin martında onlar Ermənistanın lehinə üsyana başladılar. Üsyən nəticəsində Azərbaycan qüvvələri Şuşadakı erməniləri tamamilə məğlub etdilər. Aprel işğalından sonra kənd yerlərində olan erməni dəstələrini də ram etmək mümkün oldu. Proseslərin bu şəkildə inkişafı 1923-cü il iyulun 7-də Azərbaycan SSR Sovetləri Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin dekreti ilə Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının tərkibində Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin yaradılması ilə sonlandı.

Əslində, İrəvanın ermənilərə peşqas edilməsi kimi, DQMV-nin yaradılması da məkrli planın tərkib hissəsi idi. Ermənilər hətta DQMV-nin yaradılmasından sonra da öz iddialarından geri çəkilmədilər. Ermənistandan gələn emissarlar hələ keçmiş sovet hakimiyyəti illərində burada yerli erməni əhalini Bakının idarəçiliyinə qarşı etirazlara sövq edirdilər. Təsədüfi deyildir ki, Heydər Əliyev zamanında DQMV-nin yaradılmasını Azərbaycanın içinə qoyulan bir bomba kimi səciyyələndirib.

Zəngəzurdə etnik təmizləmə

Qeyd etdiyimiz kimi, ermənilərin Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları sırasında heç bir tarixi əsas olmadan Zəngəzura sahiblənmək istəyi də var idi. 1918-ci ildə Zəngəzurdə iki millət arasında münasibətlər gərgin həddə çatmışdı. Sərdərabad döyüşlərindən sonra imzalanan Batum sülh müqaviləsinə görə Ermənistanın ərazisi 12.000 kvadratkilometr olaraq müəyyən edildi. Ermənistan rəsmi olaraq Qarabağ və Zəngəzura olan iddiadan əl çəkdi. Ancaq Batumda imzalanan müqaviləni tanımayan general Andranik 5 minlik dəstə ilə Türkiyədən Zəngəzura gəldi. Zəngəzurdə yerli erməni komitəsi Andranikin hərəkətinə dəstəkləyirdi. Beləliklə,

Zəngəzur qanlı səhnələrə şahidlik etdi. Burada Andranikin rəhbərliyi ilə yerli azərbaycanlılara qarşı sözlə ifadə edilə bilməyəcək qəddarlıqla qətliaamlar törədildi, bir ucdan etnik təmizləmə aparıldı. Quldur Andranikin planına Zəngəzuru azərbaycanlılardan təmizlədikdən sonra Şuşanı da ələ keçirmək daxil idi. Zəngəzur qətliaamının miqyası çox böyük idi. Buradan yerli əhalinin kütləvi köçü başlamışdı. İyunun 21-də "Azərbaycan" qəzeti ermənilərin dağ keçidlerini bağladığını, 150 min mal-qarası olan 10 min müsəlman köçərinin yay otlaqlarına çıxışı olmadığını barədə məlumat yaydı.

ABŞ-in və İngiltərənin Qafqazdakı nümayəndələri bölgədə hərbi vəziyyətin kəskinləşməsinin

Paris Sülh Konfransının işinə maneçilik göstərəcəyi barədə narahatlıqlarını Azərbaycan və Ermənistan hökumət başçalarına bildirdilər. 1919-cu il noyabrın 20-22-də Tiflisdə Azərbaycan və Ermənistan hökumət başçılarının rəhbərliyi ilə nümayəndə heyətlərinin görüşləri keçirildi və noyabrın 23-də sözügedən saziş imzalandı.

Lakin burada da ermənilər öz xislətlərini ortaya qoydular. Belə ki, sülh müqaviləsi imzalanısa da, hərbi münaqişənin qarşısını birdəfəlik almaq mümkün olmadı. Zəngəzurdə azərbaycanlılara qarşı davam edən qırğınlara görə 1920-ci ilin martında hərbi əməliyyatlar yenidən bərpa edildi və Qarabağda ermənilərin üsyanı başladı...

Mübariz FEYİZLİ

Fransanın Ermənistanə havadarlıq etmək naminə Azərbaycana qarşı düşmən münasibət bəsləməsi anlaşılan deyil. Paris ədalətli və qərəzli formada Azərbaycana "təzyiq" göstərmək üçün bütün rıçaqlarını işə salıb - təbii ki, heç bir işə yaramayan bu addımlar nəticədə Fransanın imicinə zərər vurur.

Xüsusilə, 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra addımabaşı Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyası təşkil etmək, "beynəlxalq təzyiq" formalaşdırmaq, hətta ölkəmizə qarşı bəzi "sanksiyalar" yönəltmək kimi "arzular"a düşən Makron hakimiyyəti Milli Assambleyanın və Senatın əli ilə qərəzli "qətnamələr" belə qəbul etdirməyə çalışıblar. Frankafoniya təşkilatında, BMT TŞ çərçivəsində ölkəmizə qarşı aparılan kampaniyalar iflasa uğrayıb. Hər kəs dərk edir ki, Fransa Ermənistanı sevsə də, Azərbaycana qarşı nə isə etmək iqtidarında deyil - buna gücü çatmır.

Fransa həzm edə bilmir...

Məsələyə xronoloji ardıcılıqla nəzər saldıqda bir həqiqət üzə çıxır - Fransanın ölkəmizə qarşı apardığı əsassız düşmənçilik xəstə psixoloji durumu xatırladır. Son 4 ildə bu ölkənin rəsmi şəxslərinin verdiyi açıqlamalar, qanunverici orqanların qəbul etdiyi qərarlar bunu deməyə əsas verir. Məsələn, 2020-ci ildə Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq öz ərazilərini erməni işğalından azad etməsi Fransanın əsl simasını ortaya çıxardı - bu ölkə heç də iddia etdiyi kimi demokratik mövqeyə əsaslanmadan, qlobal prosesləri beynəlxalq hüquq prizmasından dəyərləndirmədən Bakıya qarşı birbaşa hücum kampaniyası təşkil etdi. Bir sözlə, Fransa bu tarixi ədalətli həzm edə bilmədi. Bu amil Ermənistanın maraqlarının müdafiəsi bəhsinə atılan qeyri-qanuni addımlarda, verilən bəyanatlarda açıq şəkildə ortaya çıxır:

- 2020-ci ilin noyabrında Fransa Senatı ""Dağlıq Qarabağ"ın müstəqilliyinin tanınması" ilə bağlı qərar qəbul etdi. Bu sənəd beynəlxalq hüququn və BMT qətnamələrinin prinsiplərinə zidd idi;

- 2022-ci ildə Senat "Azərbaycanın Ermənistanın ərazi bütövlüyünü pozduğunu" iddiasını irəli sürən daha bir qətnamə qəbul etdi. Bu qərar da Azərbaycan humanitar məsələlərdə əsassız şəkildə tənqid olundu.

Bu addımlar Fransanın hansı dərəcədə qərəzli olduğunu aşkara çıxaran sübutlardı...

Öz gözündə tiri görməyən Paris...

Qeyd olunan münasibət BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) müstəvisində də əks olundu. Məsələnin mahiyyətinə keçmədən bildirik ki, Fransanın Azərbaycandakı səfiri Ann Buayon noyabrın 20-də Xarici İşlər Nazirliyinə (XİN) çağırılıb. Görüş zamanı, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) ərəfəsində və sessiya zamanı Fransa tərəfindən Azərbaycan sədrliyinin hədəf alınmasına etiraz bildirilib. "Bu xüsusda, Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi BMT-nin bu mətbəh tədbirinin boykot edilməsinə çağırışların, bir çox dövlət başçılarının tədbirə qatılmamağa Fransa tərəfindən təşviq edilməsinin, eləcə də COP29 konfransı başlayan zaman Fransanın xüsusi səyləri ilə Avropa Parlamentində sədrliyimizi əsassız şəkildə tənqid edən, ümumilikdə isə iqlim dəyişmələri ilə mübarizə sahəsində global səylərimizə qarşı çevrilmis qətnamənin qəbulunun qəbuləlməz olduğu vurğulanıb", - məlumatda qeyd olunub.

Fransanın apardığı antikampaniyaya gəldikdə isə görünən budur ki, ötən 1 il ərzində Azərbaycanın COP29-a ev sahibliyi

etməsi Parisə rahatlıq verməyib. Fransanın bu tədbirə qarşı çıxışları, həm Azərbaycanın nüfuzunu zəiflətmək, həm də enerji məsələlərində öz maraqlarını irəli çəkmək cəhdi kimi qiymətləndirilir. Buna misal hələ 2023-cü ilin iyulunda Fransa hökumətinin Azərbaycanın enerji resurslarını ekoloji təhdid kimi təqdim edən açıqlamalarla çıxış etməsidir.

COP29-un Bakıda keçirilməsinə qarşı çıxan fransalı deputatlar sonrakı dövrdə tədbiri açıq hədəfə aldılar - qarayaxma kampaniyasının mahiyyəti isə güllənə "arqumentlərlə" bəzədilmişdi. Fransa mətbuatında COP29-la bağlı yayılan qərəzli məqalələrdə Azərbaycanın neft-qaz sənayesi hədəfə alınır. Bu isə əslində Azərbaycanın beynəlxalq enerji bazarındakı strateji roluna mane olmaq məqsədi güdür. Paralel olaraq Fransa tərəfi Azərbaycanın ənənəvi enerji resurslarına malik olmasını "əsas götürərək" bunu iqlim problemlərinin həlli ilə bağlı müzakirələrə "uzlaşmadığını" bildirir.

Halbuki indiyə qədər bir neçə ənənəvi enerji resurslarına malik ölkə COP sammitlərinə ev sahibliyi edib. Bunlar əsasən

neft və qaz istehsalçıları və ya enerji mənbələri baxımından zəngin ölkələrdir. Məsələn: - Qətər (COP18, 2012) - Qətər, əsasən neft və təbii qaz ehtiyatları ilə tanınan bir ölkədir və bu samitə ev sahibliyi edib.

- Polşa (COP19, 2013) - Polşa, kömür sənayesi ilə tanınır və bu ölkə 2013-cü ildə COP19-a ev sahibliyi edib.

- Ən maraqlısı isə odur ki, özünün atom enerjisi istehsalı ilə məşhur olan Fransa da (COP21, 2015) bu tədbirə ev sahibliyi edib.

- Bəhreyn (COP18, 2012) - Bəhreyn də enerji istehsalında neftə əsaslanır. Bu siyahıyı daha da genişləndirmək olar. Maraqlıdır ki, bu gün "itihahçı" qismində qərəz saçan Fransa "siyasətçiləri" və "ekoloqları" 2015-ci ildə niyə eyni fikirləri öz ölkələri haqda demirdilər? Azərbaycanın "yaşıl hədəfləri", bərpa edilən enerjiyə keçid layihələri global məkanə yaxından tanışdır. Azərbaycan qarşıdakı illərdə yaşıl enerji istehsalı üzrə ön sıralara çıxmaq potensialına malik bir ölkədir.

Makronun separatizm sevgisi...

Dövlətin bu mövqeyi bir reallığı bütün çıpaqlığı ilə ortaya çıxardı - özünü Mərkəzi Avropanın aparıcı dövləti sayan Fransa cılız hissələrin, qərəzin əsirinə çevrilib. Xüsusilə, prezident Makronun məsuliyyətsiz açıqlamaları fakti arqumentləşdirir. Makron dəfələrlə Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa əsaslanan addımlarını qərəzli şəkildə hədəfə alaraq Ermənistanı dəstəkləyən fikirlər səsləndirib: -2020-ci ildə Makron Azərbaycanın "Türkiyə ilə birlikdə müdullu döyüşçülərdən istifadə etdiyi" kimi əsassız iddialar irəli sür-

müşdü; - 2023-cü ildə

Makronun "Azərbaycanın Ermənistanın suverenliyinə təhdid yaratdığı" barədə açıqlamaları da qərəzli mövqeyin davamı kimi yadda qaldı.

Vurğulamaq yerinə düşər ki, Fransanın qəbuləlməz düşmən yanaşması 2023-cü il antiterror tədbirlərindən sonra xüsusilə "sərtləşdi". Artıq Paris bütün sərhədləri adlayır, beynəlxalq hüquqa nəinki hörmət göstərmir, onu ayaqlar altına salmaqdan belə çəkinmir. Azərbaycan Ordusunun Qarabağda keçirdiyi antiterror tədbirləri ilə bölgədəki separatçı rejimin mövcudluğuna son qoyulması Makron hakimiyyəti tərəfindən demək olar ki, "qəbul edilmədi". 2023-cü ilin oktyabrında Fransa Senatı və Milli Assambleyası ""Dağlıq Qarabağ" ermənilərinin hüquqlarının qorunması" adı altında separatizmi dəstəkləyən

sənədlər qəbul etdi. Qətnamələrdə: - Azərbaycanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə hörmətsizlik göstərildi.

- Tarixə qovuşmuş "Dağlıq Qarabağ"da müstəqillik ideyası təşviq edildi. - Hətta Fransanın o zamankı xarici işlər naziri Katrin Kolonna antiterror tədbirlərindən dərhal sonra Qarabağdakı erməniləri "humanitar dəstəklə" təmin etməyi təklif etdi - bu fakt regionda sabitliyə qarşı yönəlmiş bir fakt idi...

Beləliklə, bir neçə il "arxaya boylandıqda" Parisin ölkəmizə münasibətdə tutduğu qərəzli mövqe bütün detalları ilə üzə çıxır. Təssüfləndirici haldır ki, bu məsələ Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri kontentində məhdudlaşmır - Fransa Azərbaycanın global təşəbbüslərini hədəfə alıb, düşmənçilik münasibətini beynəlxalq maraqların əks olunduğu müstəvilərə proyeksiya edir...

COP29-u bəhanə etməklə...

Beləliklə, Fransa-Azərbaycan münasibətlərindəki gərginlik əsasən Parisin beynəlxalq hüquqa və regiondakı geosiyasi reallıqlara qarşı çıxışı ilə əlaqədardır. Fransa COP29-u bəhanə edərək öz qərəzli mövqeyi ilə regionda sülh və sabitliyə mane olmağa çalışır. Azərbaycan isə beynəlxalq hüquq çərçivəsində milli maraqlarını müdafiə edərək bu cür təzyiqlərə qarşı mübarizədə qətiyyət nümayiş etdirir.

P.S.MAYILOV

Müharibə globallaşır...

Rusiya ballistik raketləri işə saldı Putin açıqladı: NATO-ya cavab olaraq...

ATACMS ilə Bryansk, “Fırtına kölgəsi” raketləri ilə Kursk...

Televiziya ilə müraziətində Vladimir Putin bildirib ki, Rusiya bu addımın qarşılığında Dneprdəki hərbi-sənaye kompleksini “Oreşnik” adlı yeni orta mənzilli ballistik raketlə vurub. Putinin sözlərinə görə, bu, Qərbin dəqiq silahlarının Rusiya ərazisindəki hədəflərə hücumlarına cavabdır. O, Qərb ölkələrini Kiyevin Rusiyanın dərinliklərindəki hərbi hədəfləri vurmaq üçün Amerika və Britaniya raketlərindən istifadə etməyə icazə verdiyinə görə tənqid edib. Rusiya prezidenti deyib ki, noyabrın 19-da Ukrayna Rusiya ərazisinə 6 Amerika ATACMS raketləri ilə hücum edib - daha sonra isə hücumda Britaniyanın “Storm Shadow” və “HIMARS” raketlərindən istifadə edilib.

Qeyd edək ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi

ATACMS-in zərbəsi barədə həmin gün, “Fırtına kölgəsi” barədə isə yalnız noyabrın 21-də məlumat verib. Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin ATACMS ilə Bryansk vilayətinə, “Fırtına kölgəsi” raketləri ilə isə Kursk vilayətində hərbi hədəflərə hücum etdiyi açıqlanıb. Bryanskda tələfat olmasa da, Kurskda hücum nəticəsində ölənlər olub. Putin təsdiqləyib ki, hücumun hədəfi Kursk vilayətindəki “Sever” qrupunun komanda məntəqəsi olub.

Hədəf açıqlandı - ABŞ öhdəliyini pozub...

Putin “Oreşnik” raket hücumunu döyüş şəraitində “ən yeni raket sistemlərindən biri”nin sınağı adlandırıb. Rusiya mətbuatı hədəfin “Yujmaş” zavodu olduğunu yazıb. Putin müraziətində

bu məqama toxunmasa da, “Dnepropetrovsk şəhərində Sovet İttifaqı dövründən bəri ən böyük və məşhur sənaye komplekslərindən biri olan və bu gün də raket texnologiyası və digər silahlar istehsal edən zavodun” vurulduğunu” deyib.

Putin ABŞ-in addımını qeyri-qanuni adlandıraraq, O bildirib ki, Rusiyanın bu addımı atması Amerikanın öz öhdəliyini poz-

masından irəli gəlir. “Bir daha deyirəm, biz NATO ölkələrinin Rusiyaya qarşı aqressiv hərəkətlərinə cavab olaraq “Oreşnik” raket sistemini döyüş şəraitində sınaqdan keçiririk”, - deyər Putin bildirib. Xatırladaq ki, orta mənzilli raketlərdən istifadə 1987-ci ilin dekabrında Ronald Reyqan və Mixail Qorbaçov tərəfindən imzalanmış Qorta Mənzilli Nüvə Qüvvələri (INF) Müqaviləsi ilə qadağan edilmişdi. Bu öhdəlik 500 km-dən 5500 km-ə qədər məsafəni qət edə bilən yerüstü raketlərə aiddir. Lakin 2018-ci ildə NATO Rusiyanı müqaviləni pozmaqda ittiham etdi və ABŞ rəsmi olaraq müqavilədən çıxıldığını bildirmişdi.

Humanitar məqsəd: hücumlarla bağlı xəbərdarlıqlar ediləcək

Rusiya dövlət başçısı ballistik raketdən istifadəni ölkəsinin hüququ adlandırır. O bildirib ki, Rusiya silahlarını ölkəsinə qarşı raket hücumundan istifadə etməyə icazə verən ölkələrin hərbi obyektlərinə qarşı istifadə etmək hüququna malikdir. Putin, həmçinin humanitar

məqsədlə növbəti hücumlarla bağlı xəbərdarlığın edəcəyini bildirib. “Biz Rusiya Federasiyasının təhlükəsizliyinə təhdidlərə əsaslanaraq ən yeni raket sistemlərimizin növbəti sınaqları zamanı məhv ediləcək hədəfləri müəyyənləşdirəcəyik”, - deyər Rusiya prezidenti bildirib.

ABŞ xəbərdar olub - yarım saat öncə...

ABŞ isə Ukraynanı dəstəkləməyə davam edəcək. Ağ Ev Rusiyanın Dneprdəki obyektə ən son “Oreşnik” ballistik raketləri ilə hücumu haqda sualı cavablandırarkən belə deyib. Ağ Evin mətbuat katibi Karine Jan-Pyer brifinqdəki çıxışında bildirib ki, ABŞ administrasiyası son günlər Rusiyanın cavab zərbəsinə hazırlaşmaq üçün Ukrayna və müttəfiqləri ilə məsləhətləşib. Onun sözlərinə görə, ABŞ Rusiyanın Ukraynaya qarşı orta mənzilli ballistik raket buraxmasından xəbərdar idi: “Son günlər biz Ukrayna, yaxın müttəfiqlərimiz və tərəfdaşlarımızla məsləhətləşdik ki, onlara hazırlaşmaqda kömək etsinlər”.

Eyni zamanda, “CNN” adı açıqlanmayan amerikalı dövlət rəsmisinə istinadən məlumat yayıb ki, ABŞ Rusiyanın Ukraynaya strateji raketlə hücumu hazırlaşdığını əvvəlcədən bilib və bu barədə Kiyevə və digər dövlətlərin hökumətlərinə xəbərdarlıq edib.

Pentaqonun mətbuat katibi Sabrina Sinqh təsdiq edib ki, ABŞ Rusiyadan “Oreşnik” hipersəs raketinin buraxılışından az əvvəl bildiriş alıb.

Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov da TASS-a ABŞ-a Rusiya Milli Nüvə Riskinin Azaldılması Mərkəzi vasitəsilə 30 dəqiqə əvvəl buraxılış barədə xəbərdarlıq edildiyini bildirib.

İnanılmaz “Oreşnik”...

Qeyd edək ki, “Oreşnik” Rusiyanın ən son nəsil orta mənzilli hipersəs ballistik raketidir. Rəsmi açıqlamaya görə raket 10 M (saniyədə 2,5-3 kilometr) sürətlə gəlir. Bütün növ hava hücumu və raketdən müdafiə sistemlərindən yayınmağı bacaran raketin fərdi hədəfə malik çoxlu döyüş başlığı ilə təchiz olduğu gözləntilənib. Mütexəssislər raketin uçuş məsafəsini inanılmaz adlandırır.

S.İSMAYILZADƏ

Yelisey Sarayı demokratiyadan danışsa da...

BMT Fransada insan haqlarının pozulmasından ciddi narahatlıq ifadə edir

Özünü demokratiyanın beşiği sanan, bu mövzuda bütün dünyaya dərs vermək iddialarında bulunan Fransanın özündə insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları ilə bağlı ciddi problemlər yaşanır. Bu xüsusda növbəti dəfə BMT-nin İnsan Hüquqları Komitəsi həyəcən təbili çalıb.

Qurum Fransanın altıncı dövrü hesabatını təhlili edərək insan hüquqları sahəsində bir sıra mühüm çatışmazlıqları və problemləri gündəmə gətirib və müxtəlif sahələrdə beynəlxalq öhdəliklərə əməl olunmasının vacibliyini vurğulayıb. Bildirildiyi kimi, BMT səviyyəsində ciddi narahatlıq doğuran nöqsanlar xüsusilə öz müqəddəratını təyinetmə hüququnun tanınmaması, insan alveri ilə mübarizə adı altında qeyri-insani davranış, həbsxanaların vəziyyətinin standartlardan konar olması, miqrantların hüquqlarının pozulması və ictimai işlərdə iştirak məsələsində diskriminasiya siyasətində özünü göstərir.

Rəsmi Paris müstəmləkə ölkələrində yerli xalqların mənafeyinə zidd siyasət aparır

Bəşəriyyətin yüksək inkişaf səviyyəsinə çatdığı XXI yüzillikdə keçmişin ikrah doğuran qalıqları olan müstəmləkəçilik və sümürmə siyasətindən əl çəkməməsi Fransa üçün böyük üzqarasıdır. Bu gün Fransa dünya üzrə müstəmləkəçilik siyasətini bu və ya digər formada davam etdirən azsaylı dövlətlərdən biridir. Bu ölkənin ərazisinin 18 faizini dənizəşırı koloniyalar təşkil edir. Bu torpaqlarda təxminən 2,6 milyon nəfər əhali yaşayır. Koloniyalar müxtəlif siyasi statuslara malikdir. Müstəmləkələrin siyahısına Atlantik okeanında yerləşən Qvadelupa, Martinika, Sen-Martin, Sen-Bartelemy, Sent-Pyer və Mikelon, Hind okeanında Reunion, Mayotte və Fransız Cənub və Antarktika əraziləri, Sakit okeanda Fransız Polineziyası, Yeni Kaledoniya, Uollis və Futuna, Cənubi Amerikada isə Fransız Qvianası və digər ölkələr daxildir. Onların ən yaxını Fransadan təxminən 4 min kilometr və ən uzaqda olanı isə 17 min kilometr məsafədə yerləşir.

Yelisey Sarayı müstəmləkə ölkələrində yerli xalqların mənafeyinə zidd siyasət aparır. Məsələn burasındadır ki, Fransa müstəmləkəçilik tarixində öz nəzarətində saxladığı ölkələrə yaxşı heç nə verməyib. Əvəzində isə sümürmə siyasətinin əhatə dairəsini genişləndirib, yerli əhalinin hüquqlarını daha qəddarcasına pozub, onları məqsədyönlü şəkildə assimilyasiyaya məruz qoyub, soyqırımları həyata keçirib. Yelisey Sarayının qatı neokolonializm siyasətinin eynibəcor izlərini, həmçinin BMT-nin müvafiq hesabatının əhatə etdiyi Yeni Kaledoniya və Fransız Polineziyasında da görmək mümkündür. BMT-nin İnsan Hüquqları Komitəsi Yeni Kaledoniya və Fransız Polineziyası ərazilərində xalqın öz müqəddəratını təyinetmə hüququnun reallaşdırılmasında

çiddi ləngimələrdən narahatdır. Xüsusilə yerli kanak xalqının pandemiya dövründə keçirilmiş üçüncü referendumda iştirakının qeyri-kafi təşkili diqqət mərkəzindədir. Fransa hökumətinin referendum zamanı yerli icmalarla məsləhətləşmələrə diqqət yetirməməsi və onların razılığının təmin edilməməsi xüsusilə tənqid olunur. Bu vəziyyət dekolonizasiya prosesinin legitimliyinə kölgə salır və xalqın hüquqlarına uyğun qərarlar qəbul edilməsini çətinləşdirir.

İnsan Hüquqları Komitəsi Fransa hökumətindən aşağıdakı addımları atmağı tələb edir:

- Numea Sazişi çərçivəsində

dekolonizasiya prosesini beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun şəkildə həyata keçirmək;

- Yerli xalqlarla davamlı məsləhətləşmələr apararaq onların azad və məlumatlı şəkildə razılığını təmin etmək;

- Müstəqillik hüququnun BMT Nizamnaməsinə uyğun şəkildə təmin edilməsi üçün müvafiq beynəlxalq komitələrlə əməkdaşlığı gücləndirmək.

BMT-nin müvafiq qurumu tərəfindən verilən bu tövsiyələr Yelisey Sarayı üçün ciddi öhdəliklərdir. Rəsmi Paris öz məsuliyyətini dərk etməlidir. Fransa hökumətinin bu istiqamətdə atacağı addımlar, onun beynəlxalq hüquqa hörmətinin və yerli xalqlara dəstəyinin real ifadəsi olacaqdır.

İnsan alverinin qurbanına çevrilən və müdafiəsiz qalan insanlar

Makron iqtidarının ölkədə insan alverinə qarşı mübarizəsi də arzu edilən səviyyədən çox uzaqdır və bir növ görünüyü yaratmaq, gözəndə pərdə asmaq xarakteri daşıyır. Hökumətin fəaliyyəti ilə bəyan olunan məqsədlər arasında kəskin uyğunsuzluq var. Yəni Yelisey Sarayı insan alverinə qarşı mübarizə ilə bağlı gen-bol vədlər versə də, reallıqda qanunpozma hallarına dair statistika dəhşət saçır. Vəziyyət həm metropoliyada, həm də dənizəşırı ərazilərdə, Afrikanın müstəmləkə ölkələrində çox ağırdır. Narahatlıq doğuran həm də o məqamdır ki, hökumətin bu sahədə perspektiv fəaliyyət planı da təklif deyil. Ölkənin 2024-2027-ci illəri əhatə edən İnsan Alverinə Qarşı Milli Mübarizə Planında da əsas problemlər tam həllini tapmayıb. Xüsusilə Mayot bölgəsində qeyri-qanuni miqrantlar arasında insan alverinin qurbanlarının vax-

bu istiqamətdə daha güclü hüquqi mexanizmlər qurmalı və insan alverinə qarşı mübarizəni gücləndirməlidir.

BMT-nin İnsan Hüquqları Komitəsinin bu istiqamətdə Fransa hökumətinə tövsiyələri belədir:

- İnsan alveri qurbanlarının identifikasiyası üçün fəal və məqsədyönlü tədbirləri genişləndirmək, qurbanların müəyyən edilməsi prosesini asanlaşdırmaq üçün xüsusi təlim proqramları həyata keçirmək;

- Qurbanların hüquqi qorunmasını təmin edərək, onların insan alverinin birbaşa nəticəsi olaraq törətdikləri qanunsuz fəaliyyətlərə görə məsuliyyətindən azad edilməsini dəstəkləmək;

- Mayotda və digər həssas bölgələrdə insan alverinə qarşı mübarizə strategiyalarını gücləndirmək və yerli icmalar arasında məlumatlandırma kampaniyaları aparmaq;

- İnsan alveri ilə bağlı şikayətlərin dərhal, obyektiv və ədalətli araşdırılmasını təmin etmək və qurbanlara hüquqi yardım imkanlarını artırmaq.

Bu yanaşma, yalnız qurbanların hüquqlarını bərpa etməklə kifayətlənməyəcək, eyni zamanda, gələcəkdə baş verə biləcək istismar halları üçün səmərəli profilaktik tədbir olacaq. İnsan alveri qurbanlarının hüquqlarının müdafiəsi ölkənin beynəlxalq hüquq normalarına uyğun hərəkət etdiyinə göstəricisi olmalıdır.

Azadlıqdan məhrum edilən şəxslərin hüquqları kobud şəkildə pozulur

Fransa hər nə qədər özünü dünyaya nümunə kimi göstərməyə çalışsa da, ölkənin reallıqları tamamilə fərqlidir. Ölkədəki həbsxanaların vəziyyəti, xüsusilə dənizəşırı ərazilərdəki cəzaçəkmə müəssisələrində həddindən artıq doluluq və şəraitin beynəlxalq standartlara cavab verməməsi ciddi narahatlıq doğurur. Həbsxana yerlərinin yüklənməsi yalnız fiziki şəraiti pisləşdirmir, həm də məhkumların sağlamlığına, təhlükəsizliyinə və reabilitasiya imkanlarına mənfi təsir göstərir. Ən çox narahatlıq doğuran məsələlərdən biri də cəzaçəkmə müəssisələrində psixoloji dəstəyin məhdudluğu və tibbi xidmətlərin qeyri-adekvat olmasıdır.

Bir qədər bundan əvvəl Yelisey Sarayının Yeni Kaledoniya bədnam konstitusiyası “isləhatları” həyata keçirmək planı ciddi etirazlarla qarşılandı. Kanak xalqı milli kimliyini qorumaq üçün bir nəfər kimi ayağa qalxdı. Etirazları səngitməkdən ötrü Yelisey Sarayı repressiv tədbirlərə əl atdı, o cümlədən də çoxlu sayda fəal həbsə alındı. Bu olay həmçinin Yeni Kaledoniya həbsxanalarındakı vəziyyəti dünya gündəminə gətirdi. Bu gün Yeni Kaledoniya yerli xalqların həbsxanalarda çoxluq təşkil etməsi kimi sosial ədalətsizliklər ortadadır. Komitə vurğulayıb ki, bu amil həm hüquqi sistemdə, həm də cəmiyyətin sosial strukturunda köklü problemlərin mövcudluğunu əks etdirir. Bu ayır- seçkilik yalnız hüquqi ədalətsizliklə deyil, həm də yerli xalqların həyat şəraiti və təhsil imkanlarının məhdudluğu ilə sıx bağlıdır.

Komitənin qənaətinə görə, Fransa hökuməti bu problemlərin həlli üçün daha fəal siyasət həyata keçirməlidir. Həmçinin cəzaların alternativ tədbirlərlə əvəz edilməsi üçün hüquqi mexanizmlərin tətbiqi, yenidən integrasiya proqramlarının artırılması xüsusilə gənc məhkumlar üçün səmərəli olar. Məktəblərdə və icmalarda maarifləndirici kampaniyaların təşkili də məhkumların reabilitasiyasını sürətləndirər və onların cəmiyyətə uğurlu dönüşünə şərait yarada bilər.

Komitənin bunlarla bağlı tövsiyələri:

- Mövcud həbsxanaların BMT-nin Nelson Mandela Qaydalarına uyğun təmir edilməsi və onların şəraitinin yaxşılaşdırılması;

- Yeni Kaledoniya yerli xalqların həbsdə çoxluq təşkil etməsinin qarşısının alınması üçün hüquqi və sosial tədbirlərin tətbiqi;

- Alternativ cəza üsullarının genişləndirilməsi, xüsusilə azadlıqdan məhrum etməyə alternativ olan icma xidmətlərinin tətbiqi;

- Yenidən integrasiya proqramlarının artırılması və məhkumların cəmiyyətə uyğunlaşmasını dəstəkləyəcək psixoloji, sosial və peşə hazırlığı xidmətlərinin təmin edilməsi;

- Həbsxana işçilərinin insan hüquqlarına dair biliklərinin genişləndirilməsi.

Bu tədbirlər yalnız həbs şəraitini yaxşılaşdırmaqla kifayətlənməyəcək, həm də hüquq sistemində daha ədalətli yanaşmanın tətbiqini təşviq edəcək. İnsan hüquqlarının qorunması hər bir məhkumun hüququ olaraq qəbul edilməli və bu yanaşma Fransa hökumətinin siyasətində əsas prioritetlərdən birinə çevrilməlidir.

Mübarizə ABDULLAYEV

Qərbin Cənubi Qafqaz məğlubiyyəti...

Avropanın regionda “dişləri” necə və niyə sındı? Gürcüstan fiaskosu ardından Ermənistan pessimizmi...

İllərdir Cənubi Qafqazda “möhkömlənmək” üçün can atan Qərbin bütün cəhdləri bumeranq effekti ilə özünə qayıdır. Əməkdaşlığı “tabeçiliklə” qarşıduran Qərb, xüsusilə Avropa İttifaqı dövlətlərin üzərində monopoist hegemoniya qurmağı planlaşdırır - əsasən isə Avropanın mərkəzindən kənar bölgələrində yerləşən dövlətləri öz maraqları üçün vasitəyə çevirmə halları aşkar şəkildə ortaya qoyulur. Bir nüansı isə vurğulamaq olmaz - öz yolunu Qərbin, Avropanın “düsturları” ilə deyil, milli maraqları əsasında quran ölkələr bu instansiyaların ən qatı düşməninə çevrilir.

Bir qanunun “gücü” ...

Aylardır Gürcüstanda baş verən proseslər bu həqiqətin üzərinə bir daha işıq salmış oldu. Ümumiyyətlə, bu ilin əvvəlindən Gürcüstan münasibətdə rənglərini tündləşdirən Qərb ilin hazırkı siyasi nəticələrlə yekunlaşacağını proqnozlaşdırırdı. Məhz bu səbəbdən də elə ilin başlanğıcından baş tutacaq parlament seçkilərinə “hazırlaşdı”. Hər zaman olduğu kimi, özünə sərf edən “media azadlığı”, ona xidmət edən “vətəndaş cəmiyyəti” kimi obrazlı pafosun arxasında gizlənərək Qərb lokal maraqlarını ifadə və təmin etməyə çalışırdı - “göy qütb”ün əsl siması isə may ayında başlanan “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanunun qəbulu ilə başlanan siyasi proseslə açıldı. Aylardır ki, bu qanuna qarşı Qərbin atmadığı addım, qəbul etmədiyi sanksiya, ləğv etmədiyi müqavilə qalmayıb - qeyd edilən qanunun qəbulunun ardından Qərbin Gürcüstanla qarşı münasibətində fərqli strixlər üzə çıxdı. Bayden administrasiyası Gürcüstanla maliyyə yardım proqramını, Avropa İttifaqı isə Gürcüstan Müdafiə Nazirliyinin maliyyələşdirilməsini dayandırdı. Eyni zamanda, qanun layihəsinin müəlliflərinin ABŞ-a girişini məhdudlaşdırıldı. Paralel olaraq Gürcüstanın Avropa İttifaqı ilə vizasız gediş-gəliş rejimi də ləğv edildi.

Bu fakt özlüyündə bir həqiqəti ortaya çıxarır - tərəfdaş ölkənin maraqları, həmin ölkənin vətəndaşlarının iradəsi Qərb üçün etalon sayılır. Əksinə, Qərb üçün əsas olan özünün lokal və korporativ maraqlarıdır.

Qərbin “ilgüm davranışı”, yaxud “tamaşa” başa çatdı...

“Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanun layihəsinin ətrafında cəmbərə çevrilən ajiotaj Qərbin özünə öz əli ilə “qəbir qazmasına” bənzədi - onun mövqeyi bütün gizli kartlarını açıq etdi. İllərlə Avropa təsisatlarının, ABŞ institutlarının yedəyinə çevrilmənin acı nəticəsi bütün titrları ilə ortaya çıxdı: - Post-sovet məkanından Qərbə “can atan” dövlətlərin başına gətirilən oyunların “ssənari müəllifləri” işə olundu; - “Demokratiya” adı altında öz planlarını irəliildirmək arzusu bütün parametrləri ilə üzə çıxdı; - Formalaşdırılan təsisatların vasitəsilə “yumşaq güc” formuluunu daha geniş areala yaymaq layihəsi aşkar edildi.

Gürcüstanda baş verən məxməri inqilab sonrası Qərbin Tbilisidən “Şərq filialı” kimi istifadə etmə cəhdləri sirr deyildi - hətta digər ölkələrdə fəaliyyət göstərən “agentura şəbəkələri”nin görüş yeri kimi Tbilisi xarakterizə olunurdu. Bunu “demokratik ab-hava” kimi qələmə verməyə çalışanlar isə mövcud vəziyyətdən maksimum yararlanırdılar. İllərlə Gürcüstan cəmiyyətində monolitliyin, bütövlüyün bərqərar edilməməsinin səbəblərindən biri və bəlkə də birincisi və məhz xarici təsirlərin güclü xarakter daşıması oldu. ABŞ və Avropanın “ilgüm vədli” oradakı bəzi siyasi qrupların diqqətini cəlb etmişdi - nəticədə bu “tamaşa” da sona çatdı...

- Bayden administrasiyasının gedişi fevral üçün Avropaya Ermənistanla mütləq yeni “sürpriz” vəd edir - yeni administrasiya Avropanın “nüfuz dairəsi”nin genişlənməsində maraqlı görünmür;

- Ukraynada vəziyyətin gərginləşməsi fonunda Avropanın başı öz “dərdinə” qarışıb.

Bu məqamda 5 aprel görüşünə toxunmamaq olmaz - Avropa Gürcüstanda inkişaf edən siyasi proseslərin nəticəsini əvvəlcədən hiss etdiyi üçün Ermənistanla “marağını” bir anda artırdı. Bütün rakurslardan İrəvanın hər hansı bir xüsusi cəlbəciliyi olmasa da, Qərb Ermənistan haqqında fərqli və yüksək layihələrə danışıq - səs tonunun yuxarı olması isə danışılan yalanlara inandırmaq üçün idi. Tbilisi məğlubiyyətdən sonra antimitilli layihələrin İrəvandan şəbəkələşməsi Qərb institutları üçün sərfəli idi.

Amma bunun da işıması uzun çəkmədi. Məhz Azərbaycanın qətiyyəti, Avropanın bütün kartlarını açması, Fransanın istismarçı, kolonist simasını işıf etməsi müstəqil düşüncəyə qarşı yönəlmiş bu layihələri darmadağın etdi. Aİ missiyasının suyu süzülə-süzülə Ermənistanı tərk edəcəyi Azərbaycanın qəti iradəsinə əsaslanır.

Ermənistanın ulduzu “necə parladı” - Qərbin “B” planı...

Qərbin Cənubi Qafqazda “dişinin qırılması” faktı tək Gürcüstanla istinadən deyil - özünün “əlahtısına” çevirdiyi Ermənistan da artıq Qərbdən üz çevirməkdədir. Daha doğrusu, rəsmi İrəvan yenə də manipulyasiya yolu tutaraq özünü “sudan quru” çıxarır, reallıqları “dəyərləndirir”. İki ilə yaxındır ki, Ermənistanın Azərbaycanla şərti səhəddində “kök salmış” Aİ-nin sözdə “müşahidə missiyası”nın kürkünə birə düşüb - Avropanın təzyiqlərinə baxmayaraq Ermənistan missiyasının xidməti müddətini uzatmaqda fikirləşir. Əslində, bu “qərar” artıq verilib - sözdə Aİ-yə, üzdə isə Fransaya tabe olan bu missiya fevralda böyük ehtimalla “evə” qayıdacaq. Yaranan situasiya bunu deməyə əsas verir: - Sülh prosesi yeni mərhələyə qədəm qoyur (Paşinyan seçki və referendum məsələsində qəti qərarlar qəbul etmək üzrədir);

Məğlubiyyətin “formulu” ...

Avropanın Cənubi Qafqazda distabillik yaratmaq istəyi və fikri bütün arqumentlər üzrə ortadadır - hətta sülh üçün ən real vasitələrdən sayılan COP29 kimi mühüm bir tədbirdən müsbət strixlər üzrə istifadə etməyən, əksinə, şantaj və sabotaj yolu ilə seçən Qərb rəsonallığını tam itirib. Başqa sözlə, ABŞ-in hazırkı administrasiyası və Avropa Şərəfə doğru genişlənmə planının Cənubi Qafqaz “ayağını” zor gücü ilə reallaşdırmağa çalışsa da, bacarmadı.

- Gürcüstanda “persona non-

grata” sayılması;

- Aİ-ABŞ-

Ermənistan arasında imzalanan 5 aprel üçtərəfli sənədin cəmişi bir neçə aydan sonra kağız parçasına çevrilməsi;

- Son 2 ayda ortaya qoyulan məqsədlə sülh tələskənliyi və buna nail ola bilməmə Qərbin məğlubiyyətinin işarələridir.

Beləliklə, bütün tezislər üzrə Qərbin arzuları puç oldu. Səmi-mi tərəfdaşlığı deyil, istismar yolunu seçmiş Qərb Cənubi Qafqazda özü öz “əlini qapı arasında qoydu”.

P.SADAYOĞLU

Yoxluğun verdiyi azadlıq

Fridrix Hölderlinin “Hiperion, yaxud Yunan zahidi” romanı haqqında

Folkner kimi şeiri tərgidib nəsrə keçən, Bunin kimi şeirlə nəsrə paralel aparan (onun poeziyasının, yoxsa prozasının güclü olduğu bu gün də mübahisə mövzudur), Rilke sayağı nəsrə ikinci dərəcəli məşğuliyyət sayan şairlər var. Romantizm erasında yaşayıb-yaratmış iki dahi alman şairini - Hölderlinlə Novalisi bu kateqoriyaların heç birinə aid etməmək olmur. Onlar dünyada ilk növbədə şair kimi tanınırsalar da, hər iki şairin yaradıcılığının zirvəsi nəsr əsəri, konkret desək, romandır. Doğrudur, bu əsərləri hələ yeni roman örnəyi saymaq olmaz, janrın təzələnməsi bir müddət (azı iyirmi-otuz il) sonra o dövrdə sənətin qibləsi hesab olunan Fransada baş verəcək; bununla belə, bu kimi faktlar romanın yeni dövrdə dominant janra çevriləcəyini prosesin başlanmasından xeyli əvvəl müjdələyir.

İtaliya, İspaniya, İngiltərə, Fransa kimi ölkələrə baxanda Almaniya istər ictimai-siyasi, istərsə də humanitar-mədəni sahədə yeniliklərə gecikmişdi. Ona görə də mənəvi-estetik oyanışın aparıcı Avropa xalqları arasında təqribən üç-dörd yüz ilə ərsəyə gəlmiş mərhələləri on səkkizinci əsrdə, xüsusən də əsrin ikinci yarısında Almaniyanın pərən düşmüş torpaqlarında növbəyə düzülüb, alman zamanında tıxac yaratmışdı. Alman intibahı alman klassisizminə, alman klassisizmi alman maarifçiliyinə, alman maarifçiliyi alman romantizminə dirənmişdi. Ona görə də on səkkizinci əsrin sonları, on doqquzuncu əsrin əvvəllərində müxtəlif fikir, sənət cərəyanları müstəvisində meydana çıxmış, neçə yüz illik prosesləri da zamana sığdırmış alman dahilərinin sayı-hesabı yoxdur: Kant, Lessinq, Raspe, Herder, Höte, Şiller, Fixte, Şelling, Hegel, Şopenhauer, Şlegel qardaşları, Tik, Novalis, Qrimm qardaşları, Hofman, Şamisso, Kleyst, Brentano, Heyne, Hauf, Feyerbax, Ştiner... Motsart, Bethoven, Şubert...

Sadəcəliqlərim hələ hamısı deyil. Bunca dahinin aşağı-yuxarı bir dövrə necə sığdığını təəvvür etmək çətindir.

Hölderlinin adı bu siyahıda çox şərəfli yer tutur. Yuxarıdakı adları yarıbayarı axtaltsan belə Hölderlinin imzası yenə ixtisara düşməz, fəxri siyahıda qalar.

Alman romantizminin ən parlaq imzaları əsasən iki fikir-sənət məktəbinin məzunları olmuşdular - bunlardan biri Yena, o biri Heydelberq məktəbidir. Yena məktəbinə mənsub qələm adamları (Avqust və Fridrix Şlegel qardaşları, Lüdvik Tik, Novalis) dahi filosof İohan Qotlib Fixtenin subyektiv idealist fəlsəfəsinə söykənirdilər. Bu da təsadüfi deyildi, çünki Fixte 1794-1799-cu illərdə Yena universitetində mühazirə oxumuşdu, onun mühazirələrini sənət bayrağını yeni qaldırmış perspektivli tay-tuşları ilə yanaşı Hölderlin də dinləmişdi.

Bu müddətdə onun Yena romantikləriylə xoş münasibəti yaranmışdı, Hölderlinin burada çıxan qəzetlərdə, jurnallarda şeirləri dərc olunmuşdu, dövrün nüfuzlu tənqidçisi Avqust Şlegel həmin şeirlər haqqında müəllifin böyük sevincinə, öyün-cünə səbəb olmuş tərifli məqalə yazmışdı, zamanın canlı əfsanəsi Novalisin Hölderlin poeziyasına rəğbəti yaranmışdı. Bununla belə, onun adı Yena romantizm məktəbi nümayəndələri arasında çəkil-mir.

Novalisin ölümündən (1801) sonra bu məktəbin çırağı da sönmüş, romantizm estafeti Heydelberq məktəbinə (Ernst Teodor Amadey Hofman, Henrix fon Kleyst, Klemens Brentano, Adelbert fon Şamisso, Yakob və Vilhelm Qrimm qardaşları) ötürülmüşdü. Bu məktəbin mənəvləri daha çox filosof Fridrix Vilhelm Şellingin ideyalarından ilhamlanırdılar.

Yenada olmağın bir üstünlüyü də vardı ki, bura Veymara yaxın idi. Veymarda isə Hölderlinin pərəstisi obyektləri, alman ədəbiyyatının bir cüt bütü - mərmər kimi soyuq, sağlam Höte, bir də külliylə oynayan xəstə Şiller yaşayırdı.

Hölderlin hər iki dahi şairlə tanış olmuşdusa da, onların bir az laqeyd, bir az da biganə münasibətiylə qarşılaşmışdı. Ona dilucu məsləhətlər verən Höte gənc şairin sonralar bütün mədəni xalqların dilinə çevriləcək şeirlərinin ləyik olduğu beş-üç xəş, isti kəlməyə qıymamışdı. Sönməkdə olan Şiller isə eşdiyi bulaqdan su içmiş cavanın qələm təcrübələrinin nəşrinə, tanınmasına cıdır açsa da, onu özünün gənclik ideallarının canlı təmsil, çoxdan ayrı düşdüyü lirik məninin reinkarnasiyası kimi tanısa da, “firtına və təzyiq” emblemiylə möhürlənmiş alovlu keçmişin qayıdışı halda deyildi; böyük dramaturq bu zaman həyatının qırıb mövsumünü, Karl Moorun ədalət divanına təslim olandan sonrakı ömrünü yaşayırdı.

Bir sözlə deyəsə olsaq, Hölderlin canının odunu tökməyə bir qaynar ocaq tapmırdı - gecə keçmiş, hamı yatmış, sobalar soyumuşdu.

Ancaq daha maraqlı dostluqlar da, ümidlə, işıqla dolu daha məsəd günlər də bunlara qədər Tübingendə yaşamışdı...

İohann Kristian Fridrix Hölderlin 1770-ci ildə Almaniyanın bir əyalət şəhərində doğulmuşdu. İki yaşı olanda atasını itirmişdi. Oğlunu ruhani görmək istəyən anasının arzusuyla Tübingen şəhərinə də ilahiyat dərsi almışdı. Ruhani məktəbdə sərt qaydalar, monastır intizamı hökm sürsə də, buradakı tədrisin bir üstünlüyü vardı ki, tələbələrə klassik filologiya, fəlsəfə dərsləri də keçilirdi. Bunun sayəsində Hölderlin tezliklə antik ədəbiyyatın bilicisinə çevrildi. Tübingen universitetində o öz yaşıdları Hegellə, onlardan beş yaş cavan Şellinglə audi-

toriyada kurs yoldaşı, yataqxanada otaq yoldaşı oldu. Onları həm fəlsəfəyə, həm də Fransa burjuva inqilabının ideallarına sevgi birləşdirdi. Dostlar azadlığa sədaqət andı içmişdilər, universitetin həyatında rəmzi azadlıq ağacı əkmışdilər. Universiteti bitirəndən sonra onların yolları ayrıldı, hərə öz taleyinin izinə düşüb getdi.

1794-cü ildən Hölderlin, bayaq dediyimiz kimi, Yena universitetində o dövrün ən böyük filosofu Fixtenin mühazirələrini dinləməyə başladı, tay-tuş olan romantik sənətkarlarla tanışlaşdı. Məhz elə bu zamanlar onun sağalmaz xəstəliyinin ilkin əlamətləri özünü büruzə verməyə başladı.

1796-cı ildə Hölderlin Frankfurt şəhərində yaşayan Qontar soyadlı zəngin yerli tacirin evinə müəllim qismində dəvət olundu. Bir müddət keçmiş o, eynən sonralar Stendalın qəhrəmanı Jülyen Sorelin başına gələcəyi kimi, dərslər dediyi uşaqların anasına, tacirin xanımı Sütətt Qontara saf könüldən vuruldu. Bu cavabsız platonik sevgi Hölderlini özünün şah əsərini tamamlamağa həvəsləndirdi, ta şüurlu ömrünün sonuna qədər xanım Qontar şairin ilham perisinə çevrildi. Hiperionun sənətin qüdrətiylə antik dövrdən çağırıp gətirdiyi Diotimanın prototipi məhz bu xanımdır.

1798-ci ildə Qontar ailəsindən ayrılmağa məcbur qalan Hölderlin cəlayi-vətən olub, Müsfiq de-miş, avara su kimi dərədən-dərəyə axdı, şəhər-şəhər, bölgə-bölgə dolaşdı. Ayrılandan sonra da namə şair öz Diotimasi ilə gizli-gizli yazırdı, xanım Qontar onu böyük işlər görməyə ruhlandırır. Yazışmalar ta 1802-ci ildə “Diotima” dünyadan köçənə qədər davam elədi. Sevgilisinin ölümü şairin onsuz da möhkəm olmayan psixikasına sağalmaz zərbə vurdu.

Bundan iki il sonra qayğıkeş dostu onu bir grafliqda kitabxanaya işinə düzəltdi (o zaman üçün bu, bir şairdən ötrü çox yaxşı, prestijli vəzifəydi). Fəqət Hölderlin bu gözəl vəzifənin başında da özünü toplaya bilmədi. 1805-ci ilin sentyabrında onu Tübingendəki əsəb xəstəxanasına yerləşdirdilər. Dövrün tanınmış psixiatrları burada düz 351 gün onun üzərində işləsələr də, şairin ruhunu bədəninə qaytara bilmədilər.

1807-ci ilin yazında nə vaxtsa Fridrix Hölderlini gözdirmiş otuz yeddi illik boş bədəni dahi şairin diri-diri gömüldüyü yeriyən məzarı kimi Ernst Tsimmer adlı mərhəmətli bir dülgerin ailəsinə əmanət verildilər. Dülger şairin kodorli xətiyyəsinə, xaraba qalmış yuvasına evinin qülləsində, Nekkar çayına baxan otaqda yer ayırdı. Tübingendəki məşhur evin bu hissəsinə indi də “Hölderlin qülləsi” deyirlər. Qüllənin birinci mərtəbəsinin pəncərəsi arxasından hərdən keçmiş şairin tutqun, azarlı kölgəsi boylanırdı. Artıq o, gen dünyaya ancaq bu dar pəncərədən baxa bilirdi. Keçmiş-gələcəyi, var-yoxu, doğması-yadı bir yana, halalca adını belə yaddan çıxarmışdı, arabir özünü gah “cənab kitabxanacı”, gah da “Skardanelli” kimi təqdim eləyirdi. Dünya onu, o da dünyanı unutmuşdu.

Hamı onun tezliklə öləcəyini düşündürdü. Di gəl, fələyin zavallına gəlmiş, barsız-bəhərsiz kötüyə dönmüş vücudun qaranlıq qismətində öz beyninin zülmət labirintində, Nekkarla bir axıb gedən həyatın sahilində hələ nə az, nə də çox, düz otuz altı il də dustaqlıq çəkmək varmış...

“Hiperion, yaxud Yunan zahidi” romanı epistolər janrda yazılıb. Əsər iki cildə, hər cild də öz-lüyündə iki kitab bölünür. Cild, kitab deyəndə həcm adama böyük gəlir, ancaq roman həcminə görə elə də iri deyil, hərçənd müəllif onu yeddi-səkkiz ilə başa götürüb. Hadisələr, düşüncələr oxucuya məktublaşma vasitəsilə çatdırılısa da, yazıçı əsərdə epistolər janrın qaydalarına çox da itaət göstərməyib.

Birinci cildə bütün məktublar Hiperionun dostu Bellarmine ünvanlanıb, ikinci cildə isə Diotimaya yazılmış məktublara, üstəlik, Diotimanın Hiperiona ünvanladığı bir neçə məktuba da yer verilib. Məktubların düzülüşündə xronoloji ardıcılığa elə də riayət olunmayıb, bir məktub özündən əvvəlki məktubların məzmunundan doğmur, onun davamı deyil, demək, hər bir məktub (yəni fəsil) müstəqil oxuna da bilər; yaxud da oxucu əsəri istədiyi yerdən oxumağa başlaya bilər.

“Hiperion” romanı poeziya ilə fəlsəfənin cəlgindən yaranıb. Bu haqda əvvəllər də danışmışıq: son iki əsrdə təşəkkül tapmış yeni, çağdaş romanın bətnində - açıq, ya gizli - yəqinə həm poeziya, həm də traktat elementləri var. Ötən iki yüz ildə roman əvvəllər hökmranlıq edən xalqların fəvqünə qalxan, ayrı-ayrı janrların xüsusiyyətlərini özünə külləşdirən ədəbi sintezator, superjanra çevrilib, nəsr nəsrə, dramı xeyli kölgədə qoyub. Demək, şairi nəzmlə yox, nəsrə yazan şair Hölderlin də - şüurlu, ya şüursuz - bu yeni tendensiyanı köhnə üsullarla bünövrəsini salanlardan biridir.

Epistolər roman janrı ötürüb keçmiş ədəbi epoxalar üçün xarakterik olsa da (məsələn, Jan-Jak Russonun 1760-cı ildə tamamlanmış “Emil, yaxud Yeni Eloiza” romanı bu janrın ən parlaq klassik örnəklərindəndir), düşüncü-rəm ki, yeni romanın çoxbucaqlı, çoxbəxşli, çoxtəhkiyəli polifonik ifadə tərzinin yaranmasında onun müstəsna rolu var.

F.Uğurlu

davamı növbəti sayımızda

Qərbin arzuları deyil, “Gürcü Arzusu” qələbə qazandı...

Gürcüstanda baş tutan seçkilərdə Qərbin arzuları deyil, “Gürcü Arzusu” qələbə qazandı - bu isə nəticə etibarilə Avropanın Cənubi Qafqaza uzanan əllərinin “çəkilməsinin” ilk mərhələsi də tədiqlənib - hətta hakim “Gürcü Arzusu” Partiyası Baş nazir vəzifəsinə təyin edilmək üçün yenidən İrakli Kobaxidzenin namizədliyini parlamentə təqdim edib. Siyasi Şüranın bu qərarı barədə hakim “Gürcü Arzusu” Partiyası məlumat yayıb. Xatırladaq ki, Kobaxidze 2016-2019-cu illərdə Gürcüstan parlamentinin sədri olub. 2019-cu ildə kütləvi etirazların ilk günündə istefa verib. 8 fevral 2024-cü ildən isə Gürcüstanın 16-cı baş naziridir. “Gürcü Arzusu”nun icraçı katibi Mamuka Mdinaradze Siyasi Şüranın iclasından sonra bildirib ki, Şalva Papuaşvili isə yenidən parlamentin sədri vəzifəsinə namizədliyini irəli sürəcək.

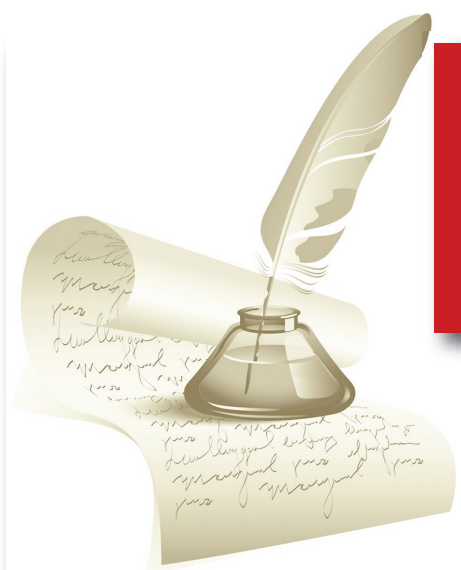
“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmetbuatıyayımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Şənbə üçün nəzm

Çıx ta, könlümün adamı,
çık bu saraydan, istəməz.
Tanrısına təpik atan,
bu lütf, bu paydan, istəməz.

Yaz yürüdümsə yollarda,
başım qalda, könlüm darda.
Qış, onda hardaydın, harda?!
Sel suyu çaydan istəməz!

Sən sevəni vəba tutsun,
şahlığı başına ucsun.
Unutsun, səni unutsun,
azalsın saydan, istəməz.

Keçər ağrı, can sağalar,
yaradan tək izi qalar.
Bir gün ürək verər qərar,
möhür, - bu aydan istəməz.

Qayıt ruh sərgəştəliyim,
ayıl, könlül sərməstliyim.
Keçsin Leyla xəstəliyim,
qəlb bu haraydan istəməz.

Bilirdim,
ürəyimə dammışdı
qayıdacaqşan bir gün.
Əllərin ətəyindən uzun,
gözələrimin kökü saralanda...
Çox şeylər deyərdim sənə,
çox şeylər yazardım sənə...
Amma indi nə faydası?
Daha sevdiklərimdən
Tanrı yaratmağı unudub qadınlar...

Niyə inciyirsən ömür ağacım?
Səni mən kəsmədim
qələm etmədim.
Sənin yazdığına nə ümid edib
nələr arzulaıyb
nələr güdmədim?!

Nədən inciyirsən ey fəslə bahar?
Bu qış biraz sərtidir,
qar da biraz çox.
Bəlkə də Allahın xəbəri yoxdur
bu qış torpağın da
qara gözü tox!

Niyə inciyirsən uçmuş müqəvva?
Daha payız keçdi
bostanda məhsul,
yaşıl bağçalarda ərik qalmadı.
Səndən kənar uçan
qorxaq sərcələr,
səni qaldıracaq insan olmadı...

Aida Adıgözəl

Boşanmalar, natamam ailələr...

Uşaqların mənəvi inkişafına böyük zərbə!

Ayrılıq və boşanma xəbəri bu qərari alan valideynlər üçün çox çətin bir müddətin başlaması mənasına gəlir. Bu müddətin hər zaman sakit bir şəkildə keçmədiyi bəllidir. Ancaq valideynlərin ayrılıq qərarı daha çox uşaqlar üçün stress mənbəyi olaraq qarşımıza çıxır. Belə ki, boşanma prosesi daha çox uşaqlara, onların mənəvi inkişafına mənfi təsir göstərir.

Aparılan araşdırmalara görə uşaqların boşanma öncəsindən başlayaraq boşanma müddəti və sonrasında bir çox mənfi vəziyyətlə üz-üzə qala bildikləri ortaya çıxıb. Uşaqlarda ana-ata ayrılığının yaratdığı stress, ümumilikdə, ayrılığın sonrakı ilk günlərində deyil, daha sonrakı vaxtlarda da ortaya çıxır, hətta bu travma illər sonra da davam edə bilər.

Uşaqların həyatında mənfi iz qoymamaq üçün...

Mövzu barədə fikirlərini “Yeni Azərbaycan”la bölüşən psixoloq Aytən Ələkbərova bildirib ki, ailələnin tam və ayrılmaz olması, mənəvi-əxlaqi dəyərlərə əsaslanması, valideynlərin bir-birinə qarşılıqlı hörməti uşaqlar üçün çox vacibdir. Psixoloqun sözlərinə görə, təəssüf ki, həmişə belə olmur və boşanmaların sayı günü-gündən çoxalır: “Valideynlərin dava-dalaşla boşanması uşaqları sarsıldır, onlar həyəcan və stress keçirirlər. Boşanmalar uşaqların mənəvi inkişafına da mənfi təsir göstərir. Ona görə də bu hal onların həyatında mənfi iz qoymasın deyər valideynlər hay-küsiyüz ayrılmalı, boşanma xəbərini uşaqlara düzgün və sakit şəkildə çatdırmalıdır. Həm də çox vacibdir ki, valideynlərdən hər biri, uşağın kiminlə qalmasından asılı olmayaraq, ona qarşı tərifi sevməyə imkan versin. Məsələn, əgər övladlar ananın yanında qalarsa, istədikləri vaxt atalarını görmək hüquqları var. Ata və ananın ayrı yaşamalarına baxmayaraq, onlar uşaqları birlikdə böyütməyə davam etməli, təhsili ilə maraqlanmalıdırlar. Belə olduqda, onlar valideynləri arasında seçim etmək məcburiyyətində qalmayacaq, ata və ya ana sevgisindən, qayğısından məhrum olmayacaqlar. Əlbəttə, valideynləri ayrıldıqı üçün istər-istəməz uşaqlar müəyyən bir müddət ərzində kədərli və narahat duyğular yaşayacaq, buna görə də hər iki valideynin vəziyyəti düzgün və müdrik davranışla onlar üçün çətin dövrü qısaltmaq və minimuma endirməkdir. Belə olduğu halda valideynlər övladlarının mənəvi cəhətdən zərər görməsini maksimum dərəcədə azalda bilərlər”.

Valideynləri ayrılmış uşaqların mənəvi çöküşü...

Psixoloq boşanmış ailələrdə uşaqların üzləşdiyi travmaları sadalayıb: “Boşanma uşaqlar üçün bir “qəza”dır, təhlükəsizliyin və sevginin itməsidir, onların mənəvi cəhətdən çökməsidir. Bu hal onların zaman keçdikcə mənəvi inkişafına, gələcəkdə iş və ailə həyatı

na mənfi təsirləri ilə yadda qalır: “Boşanmış ailələrdə uşaqların üzləşdiyi travmalardan biri onların ana-ata arasında qalmaq məcburiyyətidir. Bundan başqa, valideynlərinin bir-birlərini günaahlandırması eşitmək məcburiyyətində qalmaq, ana və ya atanın həddindən artıq qəmginliyinə, əsəbiliyinə, emosional çökməsinə şahid olmaq, valideynlərdən biri ilə görüşməmək, onun üçün dərəcə, yaşayanlar üçün özünü günaahlandırmaq, valideynlər arasında davam edən düşmənçilik uşaqların üzləşdiyi kəskin travmalarındandır.

Boşanmadan öncəki və sonrakı qalmaqaların uşaqlara necə mənfi təsir göstərdiyini belə bir statistikada görə bilərsiniz.

rə bilirik: 37,7 % uşaqlarda irəliləyiş azalır; 19,6 % evdə intizam azalır; 17,4 % xüsusi diqqət tələb edirlər; 8,7 % evdən qaçırırlar; 6,5 % dostlarla münasibətlər yaranır”.

Boşanmış ailələrin uşaqlarında günahkarlıq hissi olur

A.Ələkbərovanın sözlərinə görə, tədqiqatlar onu göstərir ki, natamam ailələrdən olan uşaqlar sonralar eks cinslərlə münasibətlərin qurulmasında çətinliklər yaşayırlar: “Bu, onlarda hər hansısa bir münasibətə girərkən özünəinamin aşağı olması, evlilik qorxusunun olması ilə göstərir. Günahkarlıq hissi boşanmış ailələrin uşaqlarında daha çox olur. Hətta nikahın pozulması oğlan uşaqlarına daha çox mənfi təsir göstərir”.

8 ayda 15964 boşanma...

2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycanda 36651 nikah, 15964 boşanma qeydə alınıb, 1000 nəfərə 4,8 nikah, 2,1 boşanma düşüb. Təbii ki, boşanmalardan həm mənəvi, həm də maddi zərər çəkən əsas tərəf uşaqlar olur. Onlar mənəvi travmalar almaqla yanaşı, bəzi səbəblərdən maddi sıxıntılar çəkməyə məcbur olurlar. Belə ki, bəzən valideynlər müxtəlif bəhanələr göstərərək alimentlərdən yayınırırlar. Belə olan halda alimentin alınması mümkün olmur və övladını tək böyüdən valideyn üçün çətinlik yaranır.

Aliment məbləği artırılır

Yeri gəlmişkən, 2025-cü ilin yanvarın 1-dən etibarən Azərbaycanda alimentin minimum məbləğinin 235 manatdan 246 manata çatdırılması nəzərdə tutulur. Məsələ Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsi ilə İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin keçirilən birgə iclasında müzakirəyə çıxarılıb. Bildirilib ki, “Azərbaycan Respublikasında 2025-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında”

qanun layihəsində yaşayış minimumu uşaqlar üçün 246 manat məbləğində müəyyən edilib. Bu, həm də alimentin minimum məbləği deməkdir.

İqtisadiyyat Nazirliyinin şöbə müdiri Hüseyn Hüseynov iclasda söyləyib ki, uşaqlar üçün yaşayış minimumunun 2028-ci ildə 275 manat olacağı proqnozlaşdırılır. Qeyd edək ki, alimentin minimum məbləği 2023-cü ildə 220 manat, 2024-də 235 manat olub.

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Boşanmaların sayı azalacaq?

Hüquqşünas Nadir Məmmədov alimentlərin artırılmasının boşanmaların sayına təsir etməyəcəyini düşünür: “Əldə edilən təcrübədən də görürük ki, hətta böyük məbləğlərdə ömək haqqı alan və aliment ödəmə qabiliyyətinə malik olanlar da bu prosesdən qaça bilərlər. Bu, əslində ehtiyac meyarları ilə bağlıdır, hər il artırılmaqda davam edir. 3-4 il əvvəl alimentin məbləği 150-170 manat idi, amma indi 235 manatdır. Gələcə isə 246 manat olacaq, amma yenə də boşananların sayı artır”.

Boşanmaların 70-75 faizi bunlarla bağlıdır...

Hüquqşünasının sözlərinə görə, Mediiasiya Şurasının həyata keçirdiyi tədbirlər də boşanmaların qarşısını ala bilər: “Ailədə yaranan münasibətlərin əsas səbəbi də işsizlik və maliyyə təminatının zəif olması ilə bağlıdır və bunların aradan qaldırılması daim gündəmdə olmalıdır. İstər yeni ailə quran, istərsə də uzun illər evli qalan cütlüklər arasındakı gərginliklərin hökm sürməsi, baş verən boşanmaların təxminən 70-75 faizi bunlarla bağlıdır.

Məsələ orasıdır ki, əgər evdə uşaqlar varsa, onlar da belə vəziyyətdən mənfi təsirlərə məruz qalır, hətta psixoloji-mənəvi baxımdan sarsılırlar. Valideynlər isə çıxış yolunu boşanmaqda görürlər. Hətta cəmiyyətdə belə fikir formalaşır ki, belə ailələnin olmasındansa, boşanma daha doğru olar və uşaqlar da mənəvi zərbələrə məruz qalmazlar”.

Yeganə BAYRAMOVA

Azercell-dən “Möhtəşəm Cümə” endirimləri

Lider mobil operatorndan “HONOR” cihazları əldə edən abunəçilərə “SuperSən 10GB” tarif paketinə 75 % endirim!

Azercell “Möhtəşəm Cümə” kampaniyasına start verir. Belə ki, kampaniya çərçivəsində “Azercell Eksklüziv” və diler mağazalarından “HONOR” smartfonu və ya planşeti əldə edən müştərilərə “SuperSən 10GB” tarif paketi 2 ay müddətinə 75 % endirimlə təqdim olunur. Təklifin müddəti bitdikdən sonra isə aylıq ödəniş haqqı cari tariflər üzrə hesablanacaq. Qeyd edək ki, kampaniya 199 AZN-dən başlayan cihazlara şamil olunur.

Kampaniya 30.11.2024 tarixinədək davam edəcək.

Kampaniya haqqında ətraflı məlumat üçün: “Möhtəşəm Cümə” kampaniyası | Azercell

HONOR Smartfonlarını alana

SuperSən 10GB
75% endirimlə!

Möhtəşəm
CÜMƏ

Azercell

“Nar”dan “Sərfəli cümə” təklifi - 50% endirimlə smartfon əldə et!

“Sənə ən yaxın” yanaşması ilə “Nar” bu dəfə də müştərilərinə xüsusi endirimlərlə sevindirmək üçün “Sərfəli cümə” kampaniyasına start verir. Kampaniya çərçivəsində müasir dizaynı və funksionallığı ilə seçilən “TECNO Spark 20C” smartfonunu cəmi 229 AZN-ə əldə edə və ikincisini 50% endirimlə almaq fürsətindən yararlan bilərsiniz.

Qeyd edək ki, bu eksklüziv təklif “Nar” mağazalarında məhdud müddət ərzində sözügedən məhsul bitənədək qüvvədədir. “Nar”ın təklif etdiyi bütün smartfonlar haqqında ətraflı məlumatı nar.az/smartfonlar/ saytından əldə edə və ya sizə ən yaxın “Nar” mağazasına müraciət edə bilərsiniz.

Hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən “Nar” son 5 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriönlümlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli geymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

Sərfəli Cümə!

2-ci telefona
50% endirim

229 ₼
Tekno Spark

Məhdud təklif

nar

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alıqş HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzviyər Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317

Tiraj: 4809
Sifariş: 2680

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələni və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.

Məsul nəvbətçi:
Elbrus Cəfərli